

Omsorgspakken

Foreldre
Fortsatt familie

Barnet
Min historie

Fosterfamilien
En god start

En veileder

Systematisk oppfølging av barnet/ungdommen,
foreldrene og fosterfamilien etter at barnet/ungdommen
er flyttet ut fra hjemmet

Forord

Flere undersøkelser og nasjonale utredninger av fosterhjemsomsorgen har vist til at det er store variasjoner fra kommune til kommune i den oppfølgingen barna, foreldrene og fosterfamiliene får, og det vises til at det med fordel kan bli mer likhet i oppfølgingen som gis.

Dette var utgangspunktet for utviklingen av Omsorgspakken. Prosjektene Fosterhjem-sammen i Vestland/Rogaland og etableringen av Fosterhjemsnettverket/ Omsorgspakken i Trøndelag kom som resultat av allerede påstartede utviklingsarbeid i de ulike regionene, og ble opprettet i 2020. Begge prosjektene har utviklet en strukturert oppfølging av barn, foreldre og fosterfamilier den første perioden etter at et barn er flyttet ut av hjemmet, men med ulike verktøy.

Prosjektene ble kjent med hverandres arbeid gjennom presentasjoner i nasjonalt nettverk for fosterhjemsprosjekt i 2020, og har i stor grad inspirert og samarbeidet med hverandre i utviklingen av hver sin Omsorgspakke. Prosjektet i Trøndelag har utviklet en skriftlig veileder og gitt opplæring i Omsorgspakken til alle kommunene i Trøndelag, kommuner i Møre og Romsdal, Agder og Øst-Finnmark. Prosjektet Fosterhjem-sammen har utviklet en omsorgspakke til foreldre og fosterforeldre, og har i samarbeid med læringsnettverket i Øvre Telemark utviklet bordkalendre. Fosterhjem-sammen har også utviklet et undervisningsopplegg til kommunene i Nord-Rogaland og noen kommuner i Vestland, samt kommunene tilhørende læringsnettverket i Øvre Telemark.

Våren 2024 besluttet styringsgruppene for prosjektene Fosterhjem-sammen og Omsorgspakken Trøndelag at vi skulle gå sammen om en revidering til en felles versjon av Omsorgspakken. Du sitter nå med et eksemplar av veilederen til Omsorgspakken, revidert og oppdatert. Denne veilederen, sammen med opplæring, bordkalenderne og maler/hjelpeark er verktøy. Verktøy som kan være med å sikre at din barnevernstjenesten tilbyr en helhetlig oppfølging, og at den er lik den oppfølgingen andre barn, foreldre og fosterfamilier får den første tiden etter at et barn er flyttet ut av hjemmet.

Takk til styringsgruppene for prosjektene Fosterhjem-Sammen og Omsorgspakken Trøndelag, som sa ja til en felles revidering. Takk til læringsnettverket i Øvre Telemark for bidrag til revidering og utvikling. Takk til barnevernslederne, ansatte i barnevernstjenestene, Statsforvalterne, Bufetat-kontorene og kompetansesentrene som er tilknyttet de ulike prosjektene. Takk til brukergrupper og interesseorganisasjoner. Dere har alle kommet med tydelige tilbakemeldinger som har vært med å forme Omsorgspakken.

Prosjekter varer kun i en begrenset periode. Omsorgspakken vil etter denne revideringen leve videre og forhåpentligvis befeste seg enda sterkere. Erfaringene er etterspurte, det er vi stolte av. Vi har flere ideer og et ønske om å fortsette med utviklingsarbeid for en bedre fosterhjemsomsorg.

Fosterhjemsnettverket/ Omsorgspakken i Trøndelag

Fosterhjem-sammen

INNHALDSFORTEGNELSE

Bakgrunn	3
Nettverksarbeid	4
Omsorgspakken	5
Utvikling og revidering	5
Hva består Omsorgspakken av?	6
Å ta i bruk Omsorgspakken	7
Oppfølging i flytteprosessen	7
Forberedelse	7
Gjennomføring	7
Dokumentasjon	8
Bruk av planer	9
Gjenforeningsmålsettingen	10
Etter Omsorgspakken	10
Barnet – Min historie	11
Oppfølging i flytteprosessen	12
Tema 1 – Min historie	13
Tema 2 – Samvær og kontakt	15
Tema 3 - Å høre til	17
Tema 4 - Hvorfor måtte jeg flytte?	19
Tema 5 - Min historie og veien videre	21
Foreldre – Fortsatt familie	23
Oppfølging i flytteprosessen	24
Tema 1 – Fortsatt familie	26
Tema 2 – Samvær og samarbeid	28
Tema 3 - Å være foreldre på avstand	31
Tema 4 - Hvorfor måtte barnet flytte?	33
Tema 5 – Fortsatt familie og veien videre	35
Fosterfamilien - En god start	37
Oppfølging i flytteprosessen	38
Tema 1 – Den nye familien	40
Tema 2 - Samvær og samarbeid	43
Tema 3 - Å ivareta barnet	46
Tema 4 - Følelsesregulering	48
Tema 5 - Avvisning	50
Tema 6 - Den nye familien og veien videre	52
Avslutning	54
Referanser	55
Verktøykasse	56
 Hjelpeark	56
 Nettressurser	56
 Oversikt over filmer	58

BAKGRUNN

“1 krone brukt på fosterhjem gir en forventet samfunnsøkonomisk avkastning på elleve kroner, og den offentlige budsjettkostnaden ved å miste et fosterhjem er estimert til to millioner kroner hvert år”

Basert på en analyse av Menon Economics, Pedersen, S. mfl., 2023.

Å vokse opp i en familie blir regnet som den beste rammen for en god omsorgs- og oppvekstbase for barn flest. Fosterhjem har vært det foretrukne og mest benyttede tiltaket for barn som må bo utenfor hjemmet siden vi fikk vår første barnevernslov i 1953. Tanken og ønsket om at barn har best av å vokse opp i en familie har vært gjennomgående i alle senere års reformer, utredninger og proposisjoner som omhandler fosterhjemsomsorgen.

Det ble i 2004 gjennomført en reform som i stor grad har påvirket fosterhjemsarbeidet. Ansvar for oppgavene som i dag ligger til Bufetat, ble da overført fra fylkeskommunene til staten. Et mål med reformen var å skape et mer likeverdig og kvalitetsmessig styrket barnevernstilbud i hele landet. Etter barnevernsreformen i 2004 har flere barn fått hjelp i hjemmet og flere bor i fosterhjem fremfor i en barnevernsinstitusjon (Meld. St. 17 2015-2016).

I mars 2016 kom stortingsmeldingen om fosterhjem, [«Trygghet og omsorg – fosterhjem til barns beste»](#). Et sentralt mål med meldingen er å legge grunnlaget for en videreutvikling og kvalitetsheving av fosterhjemsomsorgen (Meld.St. 17 2015–2016). Det fremgår av meldingen at det kan være stor variasjon og lite forutsigbarhet i hva fosterfamilien kan få av tiltak og oppfølging.

I 2017 vedtok Stortinget en ny barnevernsreform. Denne reformen er også omtalt som en oppvekstreform og trådte i kraft 1. januar 2022. Som følge av reformen fikk kommunene økt ansvar for fosterhjem, både faglig og økonomisk. Kommunene har i dag ansvar for all veiledning, både generell og individuell, mens Bufetat fortsatt har ansvar for opplæring av fosterhjem.

I 2018 kom NOU 18:2018 “Trygge rammer for fosterhjem”. Der pekes det på at det i mange kommuner kan være behov for å videreutvikle støttetiltakene for fosterhjem. Det bemerkes også at det synes å være uklart hva som inngår i en ordinær oppfølging av fosterhjemmet og hva som er forsterkningstiltak. I kjølvannet av NOUen, og som en del av forberedelsen og innføringen av oppvekstreformen, er det siden 2018 utlyst midler fra Barne-, og likestillings departementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BLD/Bufdir) for å styrke barnevernet generelt og arbeidet med fosterhjemsoppfølging spesielt. Midlene er blitt forvaltet og fordelt via Statsforvalter gjennom de kommunale læringsnettverkene. I føringene fra departementet ble det lagt til grunn at bevilgningen skal gå til utvikling, etablering og gjennomføring av kommunale veilednings- og oppfølgingstilbud til fosterhjem. Dette har resultert i mange ulike prosjekter rundt omkring i landet, deriblant Fosterhjem-sammen i Vestland/Rogaland, etablering av Fosterhjemsnettverket/Omsorgspakken i Trøndelag og Læringsnettverket i Øvre Telemark.

Tross et stort fokus på fosterhjemsomsorgen fra stortingsmeldingen (Meld.St. 17 2015-2016) “Trygghet og omsorg – fosterhjem til barns beste” kom i mars 2016 og frem til i dag, har fosterhjemsfeltet noen vedvarende utfordringer. I stortingsmeldingen (Meld. St. 29 2023-2024) “Fosterheim - ein trygg heim å bu i” fremkommer det at selv om det er igangsatt en rekke tiltak for å videreutvikle og heve kvaliteten på arbeidet i kommunene, er det flere holdepunkt for at

oppfølgingen av fosterhjem samlet sett er mangelfull. Barnevernsutvalget (NOU 2023:7) pekte på mangelfull oppfølging av barn og fosterhjem som en viktig årsak til det store omfanget av utilsiktede flyttinger. Eide, K. mfl. (2024) viser i en ny rapport om flyttinger i regi av barnevernet at flyttingene henger nært sammen med at barna ikke blir inkludert og får medvirke nok. Barna opplever at de i liten grad blir hørt i viktige spørsmål som valg av fosterhjem, fastsetting av samvær og tilbakeføring. Det er urovekkende at mange barn opplever flere utilsiktede flyttinger, og det er kjent at det er en høy risiko for brudd de første 1-2 årene barnet bor i fosterhjem.

På oppdrag fra Statens helsetilsyn undersøkte statsforvalterne i 2022–2023 om barn som bor i fosterhjem etter omsorgsovertakelse får forsvarlig oppfølging fra barneverntjenesten. I [oppsummeringsrapporten fra Helsetilsynet](#) (rapport 8/2024) vises det til at oppfølgingen ikke er systematisk og helhetlig. Det er mangler ved planleggingen av oppfølgingsarbeidet, innhenting av tilstrekkelig informasjon av hva som er barnet sitt behov, dokumentasjon av de barnevernsfaglige vurderingene som blir gjort og hvordan barnet sin stemme kommer frem og blir vektet inn i de vurderingene som tas.

Norge har fått kritikk fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) for manglende oppfølging av foreldre i omsorgssaker. Kommunene har et lovpålagt ansvar for å følge opp barnets foreldre etter en omsorgsovertakelse. Dette kan oppleves krevende, blant annet på grunn av den doble rollen barnevernstjenesten har som både hjelper og kontrollør. Eventuelle utfordringer som oppstår mellom foreldre og barnevernstjenesten tidlig kan ofte prege videre samarbeid i lang tid.

Det kan ta tid før barnet, foreldrene og fosterfamilien klarer å tilpasse seg den nye situasjonen. Det er derfor viktig å gi dem tett og god oppfølging, spesielt den første tiden. God kvalitet på oppfølgingen og tiltakene som tilbys, kan være avgjørende for at målet med fosterhjemstiltaket nås.

NETTVERKSARBEID

Etablering av kommunale læringsnettverk har vært et tiltak i kompetansestrategien for barnevernet siden 2018. Kommunale læringsnettverk skal bidra til etablering av fagfellesskap og samarbeid på tvers av kommunegrensene og mellom tjenester. Læringsnettverk skal særlig bidra til samarbeid om tjeneste- og tiltaksutvikling på tvers av kommunegrensene (Bufdir, 2024). Ved å sette søkelys på nettverksarbeid som et ledd i utviklingsarbeidet har det blitt delt kunnskap og erfaringer mellom barneverntjenestene og læringsnettverkene, samt på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Slik har vi sett at det er mulig å få til en mer lik praksis innenfor fosterhjemsomsorgen. Gjennom samarbeidet mellom prosjektene Fosterhjemsnettverket/ Omsorgspakken i Trøndelag og Fosterhjem-sammen i Vestland/Rogaland/læringsnettverket Øvre Telemark har Omsorgspakken utviklet seg til å bli et verktøy som kan bidra til økt kvalitet i oppfølgingen av barna, foreldrene og fosterfamiliene når et barn flyttes ut av hjemmet. Dette vil bidra til mindre variasjon fra kommune til kommune.

Begge prosjektene har siden oppstart i 2020 hatt god støtte og samarbeidet med Statsforvalteren, KS, Bufetat, RKBU og RVTS. Samarbeidet mellom prosjektene og disse aktørene har vært viktige og avgjørende for gevinstene av prosjektene, og utgjør en viktig forutsetning for å sette fosterhjemsomsorgen på agendaen i kommunene. Utviklingen av Omsorgspakken er et eksempel på godt nettverksarbeid på tvers av barnevernstjenester, læringsnettverk, kommune- og fylkesgrenser til etterfølgelse.

OMSORGSPAKKEN

Formålet med utarbeidelsen av Omsorgspakken har vært å utvikle et praktisk anvendbart verktøy som blant annet har til hensikt å informere, heve kompetanse og bevisstgjøre. Den er ment å være et bidrag for en mer lik, strukturert og helhetlig oppfølging av barnet, foreldrene og fosterfamilien den første tiden etter at et barn er flyttet ut av hjemmet. Man ønsker at den kan bidra til ivaretagelse, samarbeid og relasjonsbygging.

Kunnskap om og forståelse for hverandre vil styrke muligheten for et godt samarbeid. Det er ønskelig at Omsorgspakken, i tillegg til å være et verktøy, kan være et visuelt bilde på det. Ved å gi barnet, foreldrene og fosterfamilien en likeverdig oppfølging og anerkjenne de tre partene som viktige i samarbeidet med og rundt barnet, vil man lettere se helheten og sammenhengene. De ulike rollene til de involverte blir tydelige og deres bidrag inn i samarbeidet blir konkret, og det er enklere å avklare hvem som gjør hva. Ved å få til et godt samarbeid med de som er nærmest barnet vil man videre se hvilke andre tjenester, enten det er kommunale- eller spesialisthelsetjenester, det er behov for å samarbeide med for å få til koordinerte tiltak for å dekke de behovene barnet, foreldrene eller fosterfamilien har for hjelp og støtte.

Det er imidlertid viktig å bemerke at Omsorgspakken ikke erstatter nasjonale rettslige og faglige føringer og anbefalinger, nasjonale retningslinjer for fosterhjemsarbeidet og kommunenes egne rutiner. Det er derfor viktig at Omsorgspakken ses i sammenheng med sentrale dokumenter som:

- [Barnevernsloven](#)
- [Fosterhjemsforskriften](#)
- [Medvirkningsforskriften](#)
- [Saksbehandlingsrundskrivet](#)
- [Veileder om barnevernstjenestens oppfølging av barn i fosterhjem](#)
- [Vurdering av samværsordning ved omsorgsovertakelse – kunnskapsbasert retningslinje](#)
- [Barnevernsfaglig kvalitetssystem](#)
- [Oppfølging av skole og oppfølging for barn og unge som bor i fosterhjem, institusjon og omsorgssenter – en veileder](#)

UTVIKLING OG REVIDERING

Det er tilgjengelig mye godt og relevant fagstoff i form av litteratur, forskningsrapporter, faglige anbefalinger, veiledere, retningslinjer og annet materiell som filmer, illustrasjoner og faglige artikler - som kan benyttes som verktøy innenfor fosterhjemsarbeidet. I en hektisk arbeidshverdag vet vi av erfaring at det ikke alltid er tid og rom for å lete seg frem til dette.

I utviklingen, og nå i revideringen, av Omsorgspakken har vi forsøkt å systematisere og samle fagstoff som er relevant i oppfølging av barn, foreldre og fosterforeldre den første tiden etter plassering. Omsorgspakken har en teoretisk og faglig plattform basert på de utviklingstrekkene som er gjeldende innenfor barnevernsfeltet i dag, samt erfaringsbasert kunnskap. Tema og innhold er valgt basert på erfaringer fra praksis og kunnskap om de faglige anbefalinger for god fosterhjemsomsorg. I revideringen er det sikret at Omsorgspakken er oppdatert til gjeldende forskrift/lov, nye faglige anbefalinger og retningslinjer, samt Solid (Bufetats opplæring til fosterforeldre). Bruk av Omsorgspakken kan bidra til å kvalitetssikre oppfølgingen, og gjennom dokumentasjonen av denne

få et grunnlag for å ta gode barnevernsfaglige vurderinger av videre oppfølging- og veiledningsbehov. Omsorgspakken er å regne som generell oppfølging og det er viktig at denne henger sammen med annen oppfølging og veiledning barneverntjenesten vurderer er nødvendig.

Flere er gitt mulighet til å komme med innspill i forbindelse med utviklingen og revideringen av Omsorgspakken. Barnevernlederne er blitt informert underveis og ansatte i barneverntjenestene har fått mulighet til å komme med innspill. Videre har vi fått innspill fra Bufetat, RVTS, NASAK, Organisasjonen for barnevernsforeldre, foreldregruppe i Haugesund, Landsforeningen for barnevernsbarn, Forandringsfabrikken og Fosterhjemsforeningen.

HVA BESTÅR OMSORGSPAKKEN AV?

Omsorgspakken består av denne veilederen, bordkalender til foreldre og fosterfamilien, arbeidshefte til barnet og en verktøykasse med hjelpeark, nettressurser, filmer og forslag til maler. Det er forsøkt å lage verktøyene i Omsorgspakken lett forståelig og brukervennlig. De utfyller hverandre og kan brukes enten sammen eller hver for seg.

Veilederen:

Omsorgspakken er delt i tre hvor barnet, foreldrene og fosterfamilien har en del hver som er inndelt i tema. Hvert tema har en gjennomgående lik oppbygning med et formål med samtalen, en kort introduksjon, forslag til verktøy og innhold i samtalen. Det henvises til relevant fagtekst og gis forslag om filmer og materiell som støtter opp om temaene. Veilederen kan brukes både som forberedelse til samtalen og som støtte i samtalen.

Bordkalenderen:

Denne har lik oppbygging som veilederen og temaene følger hverandre. Bordkalenderen er tenkt som en støtte i samtalen. På fremsiden er det bilder som kan brukes som utgangspunkt for refleksjoner og hjelp til å strukturere samtalen. Baksiden består av hjelpetekst med forslag til hvordan den ansatte kan introdusere temaet, hvilke spørsmål som kan stilles og filmer som kan vises.

Arbeidshefte til barnet:

Arbeidsheftet er tenkt som et hjelpemiddel i oppfølgingen av barnet som kan brukes for å få i gang samtaler om temaet og hjelpe barnet til å gi uttrykk for hva de tenker, føler og mener. Det er laget som en arbeidsbok der det er rom for utfylling. Kopi av heftet bør legges inn i barnets mappe når det er ferdig som dokumentasjon på arbeidet som er gjort, men det er tenkt at barnet selv skal ha det ferdig utfylte heftet etter gjennomført Omsorgspakke.

Verktøykassen:

I veilederen og bordkalenderen er det lagt inn forslag til verktøy som kan benyttes i hvert enkelt tema. Disse er samlet i en verktøykasse som et eget dokument. Den består av forslag til filmer, nettressurser, hjelpeark og relevante artikler. Hjelpearkene er korte tekster/informasjon om tema som tas opp i Omsorgspakken.

Å TA I BRUK OMSORGSPAKKEN

Omsorgspakken er en systematisering av det oppfølgingsarbeidet som allerede gjøres av barnevernstjenesten når et barn flytter ut av hjemmet. Den kan være et verktøy i oppfølgingsarbeidet, men dette alene er ikke nok. Godt arbeid innenfor fosterhjemsomsorgen fordrer at den enkelte barnevernsarbeideren har grunnleggende kunnskap om blant annet tilknytning, samspill og betydningen av relasjoner og samarbeid. Denne kunnskapen må kombineres med ferdigheter og evne til å fremme refleksjon og undring. Videre må den som skal hjelpe og støtte barnet, foreldrene og fosterfamilien kunne lede og følge en prosess. Å følge en prosess innebærer å systematisk utføre en rekke trinn eller aktiviteter for å oppnå et bestemt mål. Gjennomføring av Omsorgspakken i oppfølgingsarbeidet kan sees på som en slik prosess.

Det anbefales at ansatte som skal ta i bruk Omsorgspakken gjennomfører opplæring i denne. Evaluering i Vestland/Rogaland har vist at opplæring trygger de ansatte i gjennomføring av Omsorgspakken. Opplæringen består av gjennomgang av temaene, hensikten bak valg av disse, et blikk på egen rolle i møte med barnet, foreldrene og fosterforeldrene, samt ferdighetstrening. En slik opplæring vil øke sannsynligheten for at Omsorgspakken tas i bruk og at formålet med Omsorgspakken nås.

OPPFØLGING I FLYTTEPROSESSEN

Omsorgspakken er tenkt startet opp raskt etter at et barn er flyttet ut av hjemmet. For å komme i gang er det viktig at oppfølgingen i flytteprosessen sikrer at planer og avtaler er laget, samt at det gis god nok informasjon om barnet og Omsorgspakken. Det er laget et eget tema som er tilpasset denne fasen før tema 1 for barnet, foreldrene og fosterfamilien. Dette er ikke nødvendigvis noe som i praksis gjennomføres i en samtale, men gjennom flere treff i flytteprosessen. Det anbefales at kontaktpersonen ser over denne og sikrer at dette er gjort før oppstart av tema 1.

FORBEREDELSE

Før gjennomføring av hvert tema anbefales det å gå gjennom det aktuelle temaet i veilederen. Se på vedlagte linker og anbefalt faglitteratur og se gjennom filmene man vil bruke på forhånd. Se på veilederen og bordkalender/hefte i sammenheng og tenk gjennom hvordan temaet kan tilpasses den du skal snakke med. Vurder om det holder å ha med bordkalenderen eller om du også vil ha med veilederen i samtalen som en sjekkliste.

Vær oppmerksom på barnets risiko og sårbarheter og dets styrker. Gjør deg også kjent med foreldrenes situasjon og hva som kan påvirke dem positivt og negativt. Les fosterforeldrenes rapport fra godkjenning og vær oppmerksom på deres styrker og sårbarheter.

GJENNOMFØRING

Omsorgspakken startes opp så tidlig som mulig og gjennomføres i løpet av det første året etter at barnet har flyttet i fosterhjem. Hvis det av ulike årsaker blir vanskelig å gjennomføre dette bør det etterstrebes å få startet opp så raskt som mulig. Omsorgspakken introduseres i flytteprosessen.

Oppstarten er viktig for etablering av god dialog og samarbeid. Barnet, foreldrene og fosterfamilien skal møtes med en holdning som preges av respekt, nysgjerrighet, interesse og varme. Under hvert

tema er det forslag til spørsmål som kan benyttes som utgangspunkt til refleksjon og undring. Bruk gjerne egne ord og formuleringer som du opplever passer for den enkelte og som du selv er bekvem med å benytte når du snakker om det aktuelle temaet.

Hver samtale har en varighet på inntil 1,5 timer. Det anbefales at det settes opp treff minimum en gang i måneden og at alle treffpunkt settes opp ved oppstart. Ved behov kan møtene gjennomføres hyppigere enn månedlig. Dette vil være særlig aktuelt for de to første temaene, da dette er tema det kan være behov for å få snakket om tidlig. For å ramme inn samtalene er det lagt inn at alle samtalene starter med en innledning og avsluttes med en oppsummering.

Det må gjøres individuelle tilpasninger i gjennomføringen av Omsorgspakken. Dette kan f.eks. være tilpasninger med utgangspunkt i:

- alder på barnet
- plassering i familie/nettverk
- midlertidig og/eller frivillig plassering
- språk/kultur – bruk av tolk
- avstand til fosterhjemmet
- Samarbeidsklima

Når barnet bor hos familie eller nettverk er det i veilederen og bordkalenderen til foreldrene og fosterfamiliene lagt inn avsnitt med spørsmål som kan være nyttige for de familiene hvor dette er aktuelt. Til fosterfamilien er det i tillegg et punkt når det bor andre barn i fosterhjemmet, for å sikre at de får nødvendig oppfølging. Dette er tenkt som en hjelp i tilpasning av Omsorgspakken.

Temaene i Omsorgspakken er i stor grad like for alle parter. Det gir rom for at man kan snakke om temaene på tvers og for noen familier kan det være aktuelt å gjennomføre enkelte av temaene felles for flere av partene. Som en del av eller i tillegg til Omsorgspakken anbefales det felles treffpunkt mellom foreldre og fosterforeldre.

DOKUMENTASJON

I saksbehandlingsrundskrivet fra Bufdir vises det til at barnevernstjenestens saksbehandling må bygge på skriftlighet og nødvendig dokumentasjon. Dokumentasjon er et viktig arbeidsverktøy for de ansatte i barnevernstjenesten. Det er nødvendig for å sikre kontinuitet, etterprøvbarhet av grunnlag for beslutninger, barns mulighet til senere å få avklart viktige sider ved sin egen historie, og ikke minst for å sikre at kommunens barnevernsledelse kan kontrollere og avdekke svikt (Bufdir, 2023).

Vi vil presisere at Omsorgspakken ikke skal benyttes bare for at barnevernstjenesten skal sikre at de har gjort de lovpålagte oppfølgingsoppgavene. I dokumentasjonen fra samtalene med barna, foreldrene og fosterfamiliene skal deres perspektiver og refleksjoner komme frem, utforskes, vektas og tas med i barnevernsfaglige vurderinger videre.

BRUK AV PLANER

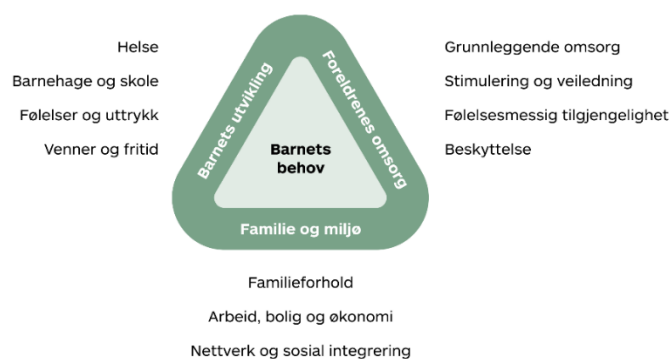
Planarbeidet er viktig og skal si noe om mål, behov og evaluering i barnevernstjenestens oppfølging av barnet, foreldrene og fosterfamilien. Barnevernsloven stiller i § 8-3 krav om at det skal utarbeides plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive barnets behov og hvordan oppfølging av barnet og foreldrene skal foregå. Videre skal planen tydeliggjøre hvordan oppfølgingen kan legges til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet.

Fosterhjemsforskriften (2024) stiller i § 9 krav om at det skal utarbeides plan for oppfølging av fosterfamilien. Planen skal konkretisere fosterfamiliens oppfølgingsbehov, skape forutsigbarhet, og gi oversikt over tiltak og støtte i barnevernstjenestens oppfølging av fosterfamilien. Formålet med planen er å skape forutsigbarhet i oppfølgingen og et godt grunnlag for samarbeid mellom barnevernstjenesten og fosterforeldrene.

Barnevernsloven har også krav til at det skal utarbeides plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående (§ 7-6). Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har rett til å få utarbeidet en individuell plan (§ 15-9).

Gode planer for oppfølgingen kan bidra til forutsigbarhet for alle parter og gi et bedre utgangspunkt for evaluering, dokumentasjon og vurdering av tiltak underveis. Videre kan gode prosesser i planarbeid bidra til struktur og fremdrift i oppfølgingen.

Evaluering er en løpende prosess i oppfølgingen, basert på oppdatert og strukturert kunnskap om barnet, foreldrene og fosterhjemmet. Planene skal reflektere de til enhver tid gjeldende behov og barnevernstjenestens faglige vurderinger av disse. Planene skal endres dersom barnets, foreldrenes eller fosterfamiliens behov tilsier det, og dersom det gjøres endringer i tiltak eller iverksettes nye tiltak. I Omsorgspakken legges det opp til at planer utarbeides i flytteprosessen og evalueres i siste tema. For at planene skal være et godt arbeidsverktøy kan det være nødvendig å evaluere og endre disse underveis. Med utgangspunkt i Bufdirs veileder om barnevernstjenestens oppfølging av barn i fosterhjem legges det i Omsorgspakken opp til at kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum» kan brukes som utgangspunkt for barnevernstjenestens vurderinger i planarbeidet. Bruk av Kunnskapsmodellen vil hjelpe barnevernstjenesten til å identifisere og tydeliggjøre barnets behov og skape gode betingelser for at oppfølgingen kan bli helhetlig og individuelt tilrettelagt (Bufdir, 2024).

GJENFORENINGSMÅLSETTINGEN

Denne måten å bruke planer på vil også kunne synliggjøre barnevernstjenestens arbeid med gjenforeningsmålsettingen. Barnevernet har en plikt til aktivt å arbeide for at relasjonen mellom barn og foreldre opprettholdes, og at de kan gjenforenes, dersom dette er til barnets beste. Gjennom bruk av planer og evalueringer vil barnevernstjenesten kunne dokumentere sin vurdering av foreldrenes utvikling sett opp mot barnets behov. Det er kun barneverns- og helsenemnda, samt domstolen som kan beslutte at gjenforeningsmålsettingen oppgis, men barnevernstjenesten skal jevnlig dokumentere sine vurderinger for å bidra til å belyse dette spørsmålet.

Uavhengig av om det jobbes for å styrke forutsetningene for gjenforening eller om gjenforening allerede er planlagt er Omsorgspakken et godt egnet verktøy. Det anbefales at Omsorgspakken iverksettes i alle saker hvor barnet flyttes ut av hjemmet, uavhengig av lengde på plassering.

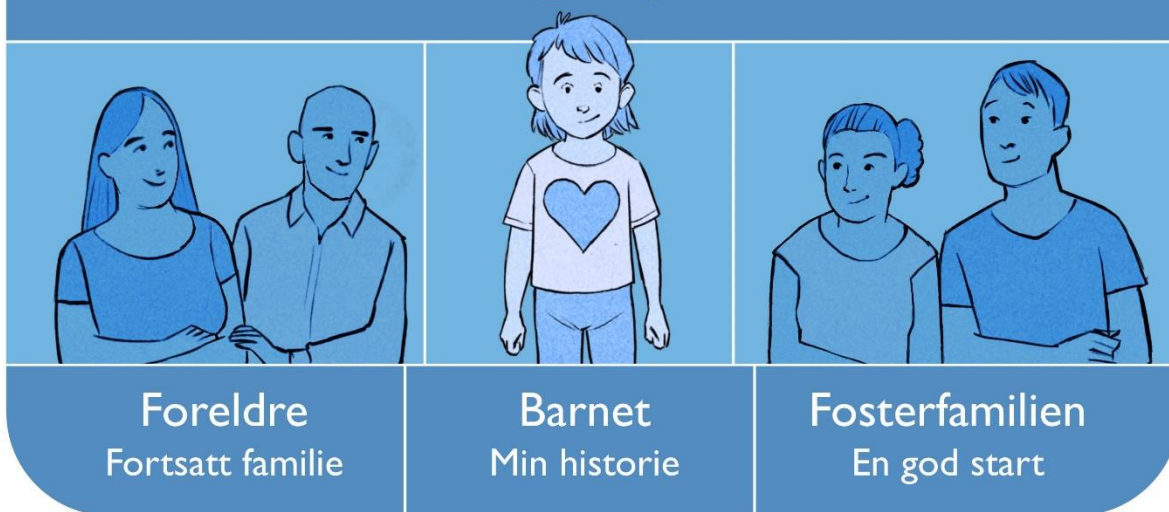
Omsorgspakken kan bidra inn i barnevernstjenestens arbeid med gjenforeningsmålsettingen. Gjennom en systematisk oppfølging legges det til rette for prosesser som opprettholder og styrker relasjonen mellom foreldre og barn. Videre vil vi gjennom temaene i Omsorgspakken få et godt innblikk i foreldrenes behov for oppfølging og veiledning som kan styrke deres muligheter til å kunne gi omsorg som dekker barnets behov. Dette er prosesser som går over tid, og som fortsetter etter gjennomføring av Omsorgspakken.

ETTER OMSORGSPAKKEN

For ansatte kan Omsorgspakken være til hjelp og støtte i samtaler med barn, foreldre og fosterforeldrene også senere. Gjennom samtaler i Omsorgspakken vil barnevernstjenesten kunne legge et grunnlag for oppfølgingen videre gjennom å få et felles språk, åpne opp for å snakke om tema som kan være vanskelige, legge til rette for samarbeid og få en oversikt over hvilke behov for oppfølging og veiledning alle parter har i fortsettelsen. Temaene i Omsorgspakken er for mange relevante gjennom hele perioden barnet bor i fosterhjem. Omsorgspakken vil være starten på en prosess og det kan være nyttig å gjenta noen av temaene etter hvert som de blir aktuelle.

Omsorgspakken

BARNET – MIN HISTORIE

Det følger av barnevernsloven § 9-6 første ledd at barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp barnet i fosterhjemmet, jf. barnevernsloven kapittel 8. Barnevernstjenesten skal følge med på barnets utvikling og sikre at det får forsvarlig omsorg. Det skal utarbeides en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølging av barnet. Barnevernet skal legge til rette for god medvirkning og få frem barnets perspektiv. Lov om barnevernstjenester § 1-4 og forskrift om barns medvirkning i barnevernet gir tydelige føringer for hvordan dette kan ivaretas.

Kontaktperson i barnevernstjenesten har et ansvar for å etablere og opprettholde en god relasjon til barnet og ha kunnskap om barnets utvikling og behov. Oppfølging av fosterbarn skal legge til rette for at barnet erfarer å bli hørt og sett. Oppfølgingen skal gi fosterbarnet hjelp til å:

- etablere god forståelse for hva som skal skje og hvorfor
- bli bevisst egne standpunkt
- gi uttrykk for sine meninger
- oppleve trygghet i dagliglivet og for fremtiden

Omsorgspakken til barnet er delt inn i fem tema. Temaene til barnet følger temaene vi snakker med voksne om. Dette for å sikre at barnet informeres om det som foregår rundt dem, men også for å skape en sammenheng. I gjennomføring av Omsorgspakken til barnet må man være fleksibel og tilpasse informasjon til hvert enkelt barn. Dette betyr at enkelte tema kan deles opp i flere samtaler, rekkefølgen endres eller gjentas. Noen av samtalene kan gjennomføres i tilknytning til oppfølgingsbesøk.

Det er laget et hefte som kan benyttes som støtte i samtalene med barnet. Dette er et hjelpemiddel med bilder og tekst som kan være et utgangspunkt for gode refleksjoner og samtaler. Heftet fylles ut underveis og blir en oppsummering av temaene, som barnet kan ha med seg videre.

OPPFØLGING I FLYTTEPROSESSEN

Når et barn flytter ut av hjemmet og inn i en ny omsorgsbasis er det mye som skjer og de møter mange nye personer. For barnet er det viktig å vite hvem som gjør hva og at det er voksne rundt dem som ivaretar og støtter dem. God oppfølging i denne perioden kan bidra til at barnet opplever seg sett og hørt, samt at det legges et godt grunnlag for relasjonen mellom barnet og barnevernstjenesten.

Barnet har behov for informasjon og mulighet til å ytre sin mening, spesielt når det skjer endringer i livssituasjonen deres. Informasjonen må tilpasses barnet og det må hensyntas at barnet kan være i krise og sorg. Det skal utarbeides en plan for oppfølging av barnet (jf. Barnevernsloven kap.8). For å sikre medvirkning er det viktig å inkludere barnet i utarbeidelsen av denne.

Forslag til verktøy

- [En sjekkliste for barneverntjenesten](#) (Bufdir)
- [Snakke med barn](#) (RVTS)

Hva skjer nå?

- Hva som er bestemt og hvem har bestemt dette?
- Hvor ofte skal barnet treffe foreldre, søsken og andre i familie og nettverk?
 - Hva er bestemt?
 - Når skal barnet treffe foreldre og eventuelt søsken neste gang?

Barnets rettigheter og medvirkning

Snakk med barnet om deres rettigheter.

- Hva endrer seg når de flytter ut av hjemmet?
- Barnets tillitsperson
- Barnets kontakt med barnevernet
 - Hvem skal følge opp barnet videre
 - Barnets rett til å snakke med barnevernet
 - Hvordan kan barnet få tak i kontaktpersonen i barnevernet
 - Informer om [Alarmtelefonen for barn og unge 116 111](#)
- Barnets rett til medvirkning
 - Hva innebærer dette?
 - Hvem bestemmer hva?
 - Hva ønsker barnet?
 - Informer om barnets mulighet for å [klage til Statsforvalteren](#)

Oppfølgingen videre

- Snakk om hvordan oppfølgingen fra barnevernet blir videre
 - Gi informasjon om Omsorgspakken
 - Når og hvor skal vi møte barnet?
- Hvem hjelper barnet ut over barnevernstjenesten
 - Tverrfaglig helsekartlegging
 - Skole/barnehage/ppt/bup
 - Andre
- Snakk om plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene
 - Informer om planen
 - Få barnets innspill og meninger

Formål med samtalen

- Bli kjent med hverandre og legg et grunnlag for trygghet i relasjonen
- Barnet skal ha reell medvirkning
- Barnevernet skal bidra til at barnet beholder sin språklige, kulturelle og religiøse tilhørighet

Introduksjon

Barnevernstjenesten har en plikt til å sikre at barnet er kjent med sine rettigheter som en viktig del av barnets mulighet til å medvirke. Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas ([Lov om barnevernstjenester § 1-8](#)). Ivaretagelse av barnets kulturelle rettigheter er viktig for å hjelpe barnet å kjenne på en sammenheng i eget liv, egen opplevelse av identitet, tilhørighet og kontakt med egen familie.

Når et barn flytter vil det ha med seg en hverdagskultur og fosterfamilien har en annen. Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de små og store tingene vi gjør i hverdagen, for eksempel felles verdier, erfaringer, rutiner, regler og tradisjoner en familie kan ha. Det er av betydning for barnet at dette snakkes om og at det opplever at deres hverdagskultur får plass i fosterhjemmet, på samme måte som deres religiøse, språklige og kulturelle identitet.

Når barn flytter ut av hjemmet vil de ha ulike reaksjoner og atferdsmønstre. Dette kan blant annet påvirkes av deres opplevelse av å være i krise og sorg, erfaringer med kontakt med hjelpeapparatet og hvordan flytteprosessen har vært. Det er et mål at barnet opplever en trygghet i relasjonen med fosterfamilien og barnevernstjenesten, og barnevernstjenesten har et særlig ansvar for å legge til rette for dette.

Kjernen i dette temaet er at barnet og kontaktpersonen skal bli bedre kjent og at barnet opplever en sammenheng i eget liv, samt at deres historie og identitet har betydning og plass i det nye hjemmet.

Forslag til verktøy

- Arbeidshefte til barnet – Min historie
- [Rettighetsslottet - undervisning om barns rettigheter - Redd Barna](#)
- [Hvilke rettigheter har du som bor i fosterhjem? — Ung.no](#)
- Hjelpeark om barn med samisk tilhørighet (NASAK, 2024)
- [Kulturell støtteplan](#) (Judit van der Weele, 2019)

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for barnet at vi snakker om?
- Oppdatering dersom det er noe barnet skal ha informasjon om
- Hvordan har barnet det i dag?

Flyttingen; hva har skjedd?

Snakk om flytteprosessen. Hva har skjedd og hvorfor?

- Hvordan har barnet opplevd dette?
 - Vær oppmerksom på hvordan de voksnes reaksjoner kan påvirke barnet
- Snakk med barnet om hvorfor det ikke kan bo hjemme
- Hvordan opplever barnet det å bli del av en ny familie
 - Vær særlig oppmerksom på forholdet til andre barn i fosterhjemmet

- Dersom barnet må bytte skole eller barnehage; snakk om hvorfor, hva dette innebærer og hva som skal til for at barnet får en best mulig overgang

Hva er viktig for barnet at vi vet?

La barnet fortelle om seg selv

- Hva ønsker barnet at barnevernet og/eller fosterhjemmet skal vite om han/hun?
- Hva liker barnet? Hva liker det ikke? (Interesser, hobbyer og fritidsaktiviteter)
- Er det noen det er viktig for barnet å holde kontakt med?
- Annen informasjon det er viktig for dem at barnevernet vet
- Er det noe barnet synes er spesielt viktig at vi tar hensyn til i oppfølgingen?

Barnets rettigheter

Snakk om alle barns rettigheter med utgangspunkt i FNs barnekonvensjon. Bruk f.eks.

[Rettighetsslottet til Redd barna](#).

Snakk om rettigheter barn har når de bor i fosterhjem.

- Barn i fosterhjem har rett til å:
 - ha en tillitsperson i samtaler med barnevernstjenesten
 - få snakke med kontaktpersonen i barnevernet
 - å si sin mening og bli lyttet til
 - ha samvær med foreldre, søsken og eventuelt andre i familien
 - vite hvorfor det bor i fosterhjem og hva som skjer framover
 - få vite hvem som får høre det barnet har fortalt og være kjent med taushetsplikt
 - ha en egen tilsynsperson
 - vite at barnevernstjenesten dekker nødvendige utgifter
 - vite hva som skjer når barnet fyller 18 år - ved behov
- Snakk med barnet om hvem som bestemmer hva
 - Barnet, foreldrene, fosterforeldrene
 - Barnevernet, Barnevern- og helsenemnda/domstolen, Statsforvalteren
 - Informer om [Barn og unges rett til å klage på barnevernet](#)

Kultur, religion, etnisitet og språk

Snakk med barnet om dets forhold til egen kultur, religion, etnisitet og språk

- Se på likheter og ulikheter hos foreldrene og i fosterhjemmet
- Hva er viktig for barnet og hvordan kan vi legge til rette for dette?
- Hvilke plikter og muligheter har vi til å hjelpe barnet å ivareta sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet?

Hverdagskultur

Fortell om begrepet hverdagskultur og snakk om hva dette betyr for barnet

- Hvordan har dette vært hjemme hos foreldrene og hvordan er det i fosterhjemmet?
 - Se på likheter og ulikheter hos foreldrene og i fosterhjemmet
- Hvordan har det vært for barnet å bli en del av en ny hverdagskultur?
- Hva er viktig for barnet å ta med seg fra sin familie? Hvordan kan vi legge til rette for dette?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med barnet

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for barnet?
- Gi en tilbakemelding til barnet med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Barnet skal ha god informasjon om gjennomføring av samvær
- Barnet skal oppleve å bli hørt og at dets meninger blir tillagt vekt i spørsmål om samvær
- Bidra til å opprettholde og styrke relasjonen mellom barnet og foreldrene, deres søsken og annen familie og nettverk

Introduksjon

Barnevernstjenesten skal lage en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølging av barnet. I utarbeidelsen av denne er det viktig å involvere barnet, på en måte som er tilpasset det enkelte barn. Barn har behov for forutsigbarhet i hverdagen og informasjon om det som skjer og mulighet til å medvirke gjennom barnevernstjenestens planarbeid vil kunne bidra til slik forutsigbarhet.

Barnevernet har en plikt til å aktivt arbeide og tilrettelegge for at samvær skal være av best mulig kvalitet og at relasjonen mellom barn og foreldre opprettholdes og utvikles slik at gjenforening kan være mulig, dersom dette er til barnets beste (jf. Barnevernsloven kap.7). Samvær og kontakt med familie og nettverk kan være viktig for barna, men kan også fremkalle vanskelige følelser. For barna er det viktig å oppleve at de blir hørt og hensyntatt når det kommer til samvær og at de får nok og tilpasset informasjon. Dette kan bidra til at det utformes en samværsordning som oppleves trygg for barnet og slik kan være utviklingsfremmende. Dersom barnet har søsken har barnevernstjenesten et ansvar for å sikre at relasjonen mellom dem opprettholdes og utvikles.

Kjernen i dette temaet er å snakke med barnet om rammene for samvær og hvordan barnet ønsker at samvær og kontakt med foreldre, søsken og annen familie og nettverk skal være.

Forslag til verktøy

- Hjelpearb: Landsbymodellen (Øygarden kommune)
 - Utviklingstrappen – sammen om samvær
- Arbeidsark: Nettverkskart

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for barnet at vi snakker om?
- Oppdatering dersom det er noe barnet skal ha informasjon om
- Hvordan har barnet det i dag?

Hva er planen nå?

Gå gjennom den foreløpige planen for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene og juster den etter barnets innspill og dagens situasjon

- Hva er viktig for barnet er med i planen?
- Hvem kan hjelpe barnet og på hvilken måte?
 - Barnevernet
 - Skole/barnehage
 - Dersom barnet har særskilte behov dokumentert gjennom f.eks. tverrfaglig helsekartlegging, bup, ppt eller andre. Hvem følger opp? Hvorfor og hvordan?
- Hvilken hjelp får foreldrene og eventuelle søsken nå?

Viktige personer for barnet

Snakk med barnet om hvem som er viktige personer for dem.

- Lag nettverkskartet og kartlegg hvem som er viktige personer for barnet, for eksempel øvrig familie, venner, naboer, trenere, lærere, etc.
- Hvem ønsker barnet å fortsatt ha kontakt med?
 - Hvordan ønsker barnet at dette skal løses praktisk?
- Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem, snakk om hvordan søskenkontakt kan opprettholdes.
 - Gi barnet mulighet til å fortelle om søsken og hvordan det opplever relasjonen mellom dem.

Samvær

Har det vært samvær etter at barnet flyttet?

- Hvordan opplevde barnet dette?

Snakk om hva som er bestemt

- Hva er bestemt i flyttevedtaket?
- Forklar hva minimumssamvær betyr?
- Dersom det skal være tilsyn; hvorfor er det tilsyn og hva vil det si for barnet? Hvilke ønsker har barnet for tilsynet?
- Hva står i samværsplanen. Hva kan barnet være med å bestemme i denne?

Før samvær:

- Hvordan har barnet det før samvær?
- Hva ønsker barnet å vite før samvær?
- Hva kan vi voksne gjøre for å hjelpe barnet før samvær?
- Hva skjer om samvær må avlyses eller flyttes?

Under samvær:

- Hva ønsker barnet å gjøre under samvær?
- Hvor? Når?
- Hva kan vi voksne gjøre for å hjelpe barnet under samvær?
- Hva skjer om samvær må avbrytes før avtalt tid?

Etter samvær:

- Hvordan har barnet det etter samvær?
- Hva ønsker barnet av informasjon etter samvær?
- Hva kan vi voksne gjøre for å hjelpe barnet etter samvær?

Kontakt mellom samvær

- Hvordan er dette nå?
- Hva ønsker barnet?
- Har barnet behov for hjelp med regulering av dette?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med barnet

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for barnet?
- Gi en tilbakemelding til barnet med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Barnet skal oppleve seg hørt og forstått knyttet til det å være del av flere familier
- Barnet skal involveres og det skal legges til rette for at barnet kan stille spørsmål og uttrykke sine meninger om egen situasjon.

Introduksjon

Alle barn har et grunnleggende behov for å oppleve trygghet og en følelse av å høre til. Barn som flytter i fosterhjem, har med seg erfaringer som påvirker hvordan de møter og forholder seg til voksne. Ved flytting til et nytt hjem vil det ta tid å bli kjent og det kan være utfordrende for de voksne å forstå og tolke barnets uttalelser og atferd. Vi har et ansvar for å legge til rette for at samtaler med barnet foregår med utgangspunkt i barnets perspektiv, med vekt på å bygge tillit mellom barnet og barnevernet (jf. Forskrift om barns medvirkning i barnevernet).

Barn som har flere familier, vil ha en form for tilknytning og tilhørighet til alle sine familier. De vil kunne kjenne på lojalitet og ønske om å tilpasse seg de voksne rundt seg, bevisst eller ubevisst. Dersom det er stor forskjell mellom forklaringene og historiene barnet får om seg og sitt liv fra de ulike voksne i livet deres, vil det kunne føre til en lojalitetskonflikt som kan være krevende for barnet å stå i. Det er da av betydning for barnet at voksne hjelper dem å håndtere dette og bidrar til at barnet får en positiv opplevelse av seg selv og sammenheng i historien om sitt liv.

Kjernen i dette teamet er å støtte barnet i situasjonen de står i, gjennom å ta opp temaer, følelser og opplevelser vi vet barn som er flyttet ut av hjemmet kan ha.

Forslag til verktøy

- Arbeidsark: Livslinje

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for barnet at vi snakker om?
- Oppdatering dersom det er noe barnet skal ha informasjon om
- Hvordan har barnet det i dag?

Det tar tid å bli kjent

Snakk med barnet om endringene det står i (hjemme, skole, venner etc.).

- Hvordan opplever barnet situasjonen sin?
- Opplever barnet en begynnende tillit til fosterforeldrene sine? Kan barnet gå til fosterforeldrene dersom det opplever noe vanskelig?

Snakk om hvordan barnet opplever seg møtt og inkludert i fosterfamilien.

- Hva fungerer bra? Hva kan bli bedre?

Snakk om hvordan barnet opplever seg møtt og inkludert på skolen, fritiden og nærmiljøet?

- Hva fungerer bra? Hva kan bli bedre?

Å være del av flere familier

Snakk om barnets opplevelse av

- egen rolle i fosterfamilien
- egen rolle hos foreldrene
- det å tilhøre flere familier

- hvordan de voksne reagerer på at de er del av flere familier
- Trekk trådene fra samtaler med foreldre og fosterforeldre. Del dette med barnet.

Snakk igjen om barnets språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn.

- Om det er forskjell mellom foreldrene og fosterforeldrene;
 - Opplever barnet å ha en flerkulturell identitet?
 - Hvordan er dette for barnet?

Barnets historie

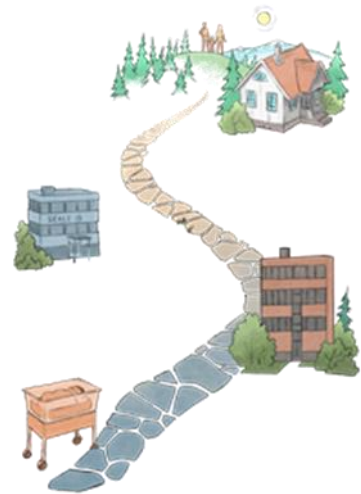
Tegn husene barnet har bodd i/livslinje sammen med barnet

- Hva er viktige hendelser i livet til barnet?
- Hva husker barnet?
- Er det noe barnet har behov for å vite mer om?

Lojalitet og blandede følelser

Snakk om lojalitetskonflikt

- Hvordan opplever barnet dette?
- Snakk om at det er ok å være glad i flere på en gang

Se filmen: [Har barnet både gode og dårlige følelser for foreldrene sine? \(foreldreforalltid.no\)](http://foreldreforalltid.no)

- Snakk med barnet om at det er vanlig at barn kan ha blandede følelser overfor foreldre, søsken og øvrig. Hvordan opplever barnet det i forhold til egen familie?
- Har barnet blandede følelser til etnisk og kulturell identitet?
- Kan voksne rundt barnet gjøre noe for å hjelpe barnet?

Å føle seg forstått og hørt

Snakk om identitet og hvordan barnet forstår seg selv

- Opplever barnet at de voksne rundt forstår dem?

Snakk om å være fosterbarn og bo i fosterhjem

- Hvordan opplever barnet at andre møter dem?
- Har barnet ønske og behov for hjelp med formuleringer som kan brukes for å beskrive egen situasjon?

Snakk igjen om barnets rett til medvirkning og hvilke ønsker barnet har.

- Opplever barnet at det får sagt sin mening og blir hørt?
- Har barnet fått nok informasjon til å kunne medvirke?
- Er det behov for å gjøre mer for bygge tillit mellom barnet og barnevernet?
- På hvilken måte ønsker barnet å medvirke i egen sak?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med barnet

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for barnet?
- Gi en tilbakemelding til barnet med styrkefokus
- Plan for neste samtale

TEMA 4 - HVORFOR MÅTTE JEG FLYTTE?

Formål med samtalen

- Barnet skal ha en forståelse for begrunnelsen for at det bor i fosterhjem
- Hjelp barnet med å håndtere egne følelser og reaksjoner

Introduksjon

Barnevernet har et ansvar for at barnet får informasjon om egen situasjon. For fosterbarn er det viktig å få informasjon om hvorfor de ikke kan bo sammen med foreldrene sine. Barn har med seg en egen forståelse av det som er skjedd og denne kan være preget av følelser som ansvar, skyld og skam. Å få informasjon om hvorfor de måtte flytte kan gi barnet et bedre utgangspunkt for å forstå seg selv og skap en sammenheng i egen historie.

Barnets tidligere erfaringer påvirker hvordan de møter utfordringer i dag. Å hjelpe barnet å forstå seg selv og sine reaksjonsmønstre vil styrke barnets mulighet for mestring og utvikling. Dette er krevende prosesser for barnet og det er viktig å vise barnet at det har voksne rundt seg som kan støtte, forstå og være der for dem når ting blir vanskelig.

Mange barn og unge engster seg for foreldrene og søsknene sine etter at de har flyttet i fosterhjem og det er av betydning for dem at de får informasjon om hvordan de har det og hvem som hjelper dem nå.

Kjernen i dette temaet er å starte en prosess for å hjelpe barnet å forstå sin egen historie og slik kjenne på en sammenheng i eget liv.

Forslag til verktøy

- [Toleransevinduet \(RVTS Sør\)](#)
- Arbeidsark: Toleransevinduet

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for barnet at vi snakker om?
- Oppdatering dersom det er noe barnet skal ha informasjon om
- Hvordan har barnet det i dag?

Hvorfor kan ikke barnet bo sammen med foreldrene sine?

Hvilke tanker har barnet selv rundt hvorfor det ikke kan bo med foreldrene sine?

Snakk om vurderinger og begrunnelser fra barneverns- og helsenemnda, tingrett og sakkyndig.

- Snakk om hvordan barn skal ha det og hva barn trenger av sine omsorgspersoner
- Finn konkrete situasjoner og eksempler som kan hjelpe barnet å forstå hvorfor det ikke kan bo sammen med foreldrene sine.
- Hva sier foreldrene om hvorfor barnet ikke kan bo hjemme?

Hvordan kan barnet forklare egen situasjon. Snakk sammen om hva barnet kan si når andre spør hvorfor han/hun ikke bor hos foreldrene sine.

Hvordan påvirker dette barnet i dag?

Snakk om hvordan barnets tidligere erfaringer påvirker dem i dag.

- Hvordan opplever barnet dette?
- Hva ser andre rundt barnet?

Når ting blir vanskelig

Snakk med barnet om hva som skjer med dem når ting blir vanskelig. Hjelp dem å sette ord på de følelsene som oppstår.

- Se filmen: [Tankar og følelsar](https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E) - <https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E>
 - Snakk sammen om filmen

Toleransevinduet

- Se filmen [Toleransevinduet](#) - YouTube
 - Snakk sammen om filmen. Kjenner barnet seg igjen?
 - Snakk om hva som kan hjelpe barnet inn i toleransevinduet når det er utenfor.

Hvem kan hjelpe barnet?

Snakk med barnet om det er noe barnet ønsker hjelp og støtte til.

Hva ser dere rundt barnet at kan hjelpe barnet?

- Er det gjennomført tverrfaglig helsekartlegging? Hva sier denne?
- Er det behov for mer hjelp fra andre instanser (bup, helsesykepleier, lege, ppt osv)?

Lag gjerne konkrete avtaler om hva som gjøres videre

Hvilken støtte får mamma, pappa og søsken nå?

Gi konkret informasjon om hvem som hjelper foreldrene og med hva.

- Referer gjerne til ting vi har snakket med foreldrene om.

Gi barnet informasjon om søsken og hvordan det går med dem.

- Hvem er til stede for søsken nå?
- Snakk igjen om søskenkontakt og hvordan den kan opprettholdes og vedlikeholdes.
 - Hvem kan hjelpe barnet med dette?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med barnet

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for barnet?
- Gi en tilbakemelding til barnet med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Oppsummere temaene som har vært gjennomgått
- Få frem barnets behov og ønsker i videre oppfølging
- Bidra til at barnet får en aktiv rolle i utarbeidelse og evaluering av planer og slik får reell medvirkning

Introduksjon

Vi har gjennom Omsorgspakken tatt opp tema som har betydning for den nye hverdagen til barnet, foreldrene og fosterfamilien. I denne samtalen skal vi oppsummere det vi har vært gjennom, og snakke sammen om hvordan oppfølgingen skal være i fortsettelsen. Det er viktig at barnet får vite hvordan oppfølgingen vil bli fremover, og får sagt noe om sine behov i kontakt med barnevernet. Temaene som er tatt inn i Omsorgspakken er ikke noen vi blir ferdige med, og de vil være aktuelle så lenge barnet bor i fosterhjem.

Kjernen i denne samtalen er å oppsummere prosessen en har vært igjennom og sammen med barnet legge en plan for oppfølgingen videre med utgangspunkt i barnets ønsker og behov.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for barnet at vi snakker om?
- Oppdatering dersom det er noe barnet skal ha informasjon om
- Hvordan har barnet det i dag?

Oppsummering og evaluering

Ta utgangspunkt i heftet og den skriftlige dokumentasjonen fra oppfølgingen og oppsummerer kort hva dere har vært gjennom i Omsorgspakken.

- Min historie
- Samvær og kontakt
- Å høre til
- Hvorfor måtte jeg flytte
- Min historie og veien videre

Har temaene i Omsorgspakken vært nyttige for barnet?

- Har barnet tenkt på noe i etterkant av samtalene?
- Er det noe annet barnet ønsker å snakke om?
- Er det noen av temaene barnet ønsker å snakke mer om?

Snakk med barnet om den oppfølgingen dere har hatt med foreldre, fosterforeldre og eventuelt søsken.

- Hvordan opplever barnet at de voksne samarbeider?
- Hva er bra? Hva kan/må bli bedre?

Snakk om hvordan kontakten med barnevernet har vært

- Hva er bra? Hva kan/må bli bedre?

Hvordan er det nå?

Hvordan har barnet det nå

- Sammen med fosterfamilien?
- Sammen med foreldrene?
- Sammen med søsken?
- på skolen/barnehage
- i nærmiljøet

Veien videre

Evaluer plan for oppfølging av barnet

- Knytt dette til kunnskapsmodellen «Barnets beste i sentrum»

Snakk med barnet om hva som er bestemt

- Har det vært endringer siden barnet flyttet?
- Har barnet ønske om at noe skal være annerledes?

Hva er viktig for barnet nå?

Hvordan kan de voksne hjelpe barnet?

- Foreldre
- Fosterfamilien
- Barnevernet
- Andre instanser (skole/barnehage, helse, andre)

Snakk om hvordan kontakten med barnevernet og andre vil være fremover.

- Har barnet behov for mer eller annen informasjon enn det har fått?
- Er det gjennomført en samtale med barnet og foreldrene om flyttingen?
 - Om ikke; vurder behov og mulighet for å gjøre dette. Snakk med barnet om hvordan en slik samtale kan oppleves trygg.

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med barnet

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for barnet?
- Gi en tilbakemelding til barnet med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Omsorgspakken

FORELDRE – FORTSATT FAMILIE

I Lov om barnevern § 1-9, Samarbeid med barn, foreldre og nettverk står det at «*Barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med både barn og foreldre og skal behandle dem med respekt. Barnevernet skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres*». Oppfølging av foreldre med barn i fosterhjem følger av Lov om barnevern § 8-1 og § 8-3. Omsorgsovertakelser er i utgangspunktet midlertidige, og barnevernstjenesten skal jobbe for at foreldre med barn i fosterhjem skal få den oppfølgingen de har rett på for å styrke sine forutsetninger for å få tilbake omsorgsansvaret. Bufdir har utviklet en [kunnskapsbasert retningslinje for vurdering av samværsordning ved omsorgsovertakelse](#). Denne kan benyttes som en hjelp i gjennomføring av Omsorgspakken.

Det anbefales at Omsorgspakken gis til alle foreldre, men det vil være frivillig å ta imot. Foreldre vil ha ulike behov etter at barna deres har flyttet i fosterhjem og barnevernstjenesten må ha et bevisst forhold til at de møter mennesker i sorg og krise. Det må være rom for fleksibilitet i gjennomføringen av Omsorgspakken og det kan være nødvendig å tilby Omsorgspakken flere ganger. Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) og foreldregruppen til prosjekt Fosterhjem-sammen anbefaler barnevernstjenestene å ikke gi opp foreldrene som takker nei til oppfølging. Det er laget en bordkalender som kan benyttes som støtte i samtale med foreldrene.

Dette er et hjelpemiddel med bilder og tekst som kan være et utgangspunkt for gode refleksjoner og samtaler.

OPPFØLGING I FLYTTEPROSESSEN

Etter en omsorgsovertakelse har barneverntjenesten en selvstendig plikt til å følge opp barnets foreldre. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Barneverntjenesten skal utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene ([Barnevernsloven kap. 8](#)).

Foreldre har rett til å medvirke og barneverntjenesten skal i størst mulig grad gjennomføre sitt arbeid i samarbeid med foreldrene. Samarbeidet mellom foreldrene og barneverntjenesten kan være utfordrende, spesielt rett etter omsorgsovertakelse. Barneverntjenestens plikt til oppfølging og veiledning er uansett gjeldende, og barneverntjenesten har et særlig ansvar for at dette fungerer best mulig.

I denne fasen er det viktig å møte foreldrene på en måte som hensyntar deres behov for informasjon og ivaretagelse. Dette kan gi et grunnlag for godt samarbeidet mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten i fortsettelsen. Temaene det snakkes om i flytteprosessen vil komme igjen i Omsorgspakken.

Forslag til verktøy

- Hjelpesk: Ønske fra foreldre
- Hjelpesk: Landsbymodellen (Øygarden kommune)
 - Arbeidsprosess
 - Utviklingstrappen – sammen om samvær
- Artikkel: [«Sorg ved omsorgsovertakelser»](#) (Olkowska og Aamodt, 2022)

Ivaretagelse av foreldrene

Sjekk ut hvordan det går med foreldrene nå

- Har foreldrene behov for hjelp eller støtte fra andre instanser?
 - Familievernkontoret
 - Fastlege, eventuell annen helsehjelp
 - Nav
 - Send henvisning ved behov

Gi informasjon om hvordan det går med barnet

Er det viktig informasjon foreldrene ønsker at fosterhjemmet skal ha?

Gå gjennom flyttevedtak

Flyttevedtaket

- Hva er bestemt?
- Er det en felles forståelse av det som er bestemt?
- Er det behov for å gå gjennom dette sammen?

Samvær

- Hva er bestemt?
- Planlegg de første samværene
- Avklar økonomiske rammer for samvær

Foreldrenes rettigheter

- Partsrettigheter
- Medvirkning
- Foreldreansvar vs. Omsorgsansvar
 - Hvem bestemmer hva?
- Klageadgang
 - Tingretten
 - Barneverns- og helsenemnda
 - Statsforvalteren

Oppfølging fra barnevernet

Snakk om hvordan samarbeidet oppleves.

Hvordan få til gode møter?

- Hva har foreldrene behov for i møte med barnevernet nå?
- Hva er det viktig for foreldrene at de får informasjon om fra barnevernstjenesten og fosterhjemmet?
 - Hva er mulig å få til?
 - Hvordan kan dette løses?
- Hvor, når og hvem skal ha kontakt?
- Hvilken kommunikasjonsform er best for samarbeidet (sms/telefon/mail)?

Informert om Omsorgspakken

- Vis informasjonsfilm om Omsorgspakken
- Vedtak om Omsorgspakken dersom foreldrene tar imot denne

Lag plan for oppfølging av foreldre

- Særlig viktige punkter å snakke om:
 - Hvordan kan foreldrene bidra positivt for barnet.
 - Hvem kan hjelpe foreldrene og med hva? (Barneverntjenesten, familievernkontoret, Nav, psykisk helse, andre)
 - Samarbeidet med fosterfamilien
- Kan et familieråd bidra med noe for barnet og/eller foreldrene?

Lag avtaler for samtaler fremover

- Informert om oppfølging til barnet og fosterfamilien

Formål med samtalen

- Foreldrene skal oppleve at de blir hørt og at de fortsatt er viktige for barnet.
- Foreldre skal oppleve at kunnskapen de har om barnet blir videreført til fosterfamilien
- Barnevernet skal bidra til at barnet beholder sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet

Introduksjon

Etter at barnet er flyttet ut av hjemmet, kan foreldre ha ulike reaksjoner og oppleve å være i krise og sorg. De kan også ha et vanskelig forhold til barneverntjenesten. Det er et mål å etablere et godt samarbeid med foreldrene til det beste for barnet.

Foreldrene kan ha informasjon om barnet som kan være nyttig for fosterforeldrene å få, og som kan hjelpe barnet ved flytting ut av hjemmet, som f.eks. hverdagslige ting og erfaringer barnet har med seg. Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas. ([Lov om barnevernstjenester § 1-8](#)). Ivaretagelse av barnets kulturelle rettigheter er viktig for å hjelpe barnet å kjenne på en sammenheng i eget liv og egen opplevelse av identitet og tilhørighet. Det er også viktig for å kunne legge til rette for at barnet kan opprettholde god kontakt med sin familie og flytte tilbake til foreldrene, dersom dette er til barnets beste.

Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de små og store tingene vi gjør i hverdagen, for eksempel felles verdier, erfaringer, rutiner, regler og tradisjoner en familie har. Når et barn flytter i fosterhjem vil barnet ha med seg en hverdagskultur, og fosterfamilien vil ha en annen. For foreldrene kan det være krevende å se at barnet blir del av en annen familie. Det er av betydning for barnet at de kan snakke med de voksne rundt seg om sin hverdag og at blir en sammenheng mellom de ulike hjemmene.

Kjernen i dette temaet er å få frem kunnskapen foreldrene har om sitt eget barn og hva det er viktig for dem at barnet får med seg videre.

Forslag til verktøy

- Arbeidsark: Nettverkskart
- Artikkel: [«Sorg ved omsorgsovertakelser»](#) (Olkowska og Aamodt, 2022)

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for foreldrene at vi snakker om i dag?
- Oppdater foreldrene om hvordan barnet har det
- Hvordan har foreldrene det i dag?

Informasjon foreldrene ønsker at fosterhjemmet skal ha

Hva ønsker foreldrene at fosterforeldrene skal vite om barnet?

- Er det informasjon om foreldrene, familien eller nettverket fosterforeldrene bør ha?
- Hvordan kan denne informasjonen formidles til fosterforeldrene?

Hvem bestemmer hva knyttet til barnet?

Snakk om hvem som bestemmer hva

- Foreldrene? Fosterforeldrene? Barnet?
- Barnevernet? Barneverns- og helsenemnda/domstolen?

Nettverkskart

Tegn barnets nettverkskart sammen med foreldrene

- Hvem ønsker foreldrene at barnet fortsatt har kontakt med?

Kultur, religion, etnisitet og språk

Snakk med foreldrene om deres kulturelle, religiøse, etniske og språklige bakgrunn

- Hvordan forstår foreldrene begrepet kultur?
- Hva er viktig for foreldrene at barnet får med seg videre?
- Hvordan kan foreldrene hjelpe barnet med å opprettholde/bli kjent med egen kultur, religion, etnisitet og språk?
- Hvordan kan man samarbeide med fosterforeldre for å ivareta dette?
- Er det særlige hensyn fosterfamilien bør ta i møte med dere knyttet til kultur og religion?
- Kan andre instanser bidra til at barnet får ivaretatt sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet? F.eks. barneverntjenesten, NASAK, skole, flyktningetjenesten, menigheten etc.

Hverdagskultur

Snakk om hva hverdagskultur er

- Hvordan beskriver foreldrene hverdagskulturen hjemme hos seg?
- Hva er viktig for foreldrene at barnet får med seg videre? Hva er viktigst?
 - Hvordan formidle dette til fosterforeldre?
- Hva opplever foreldrene er likt og ulik mellom deres hverdagskultur og fosterfamiliens?
 - Hvordan kan dette oppleves for barnet?
- Hvordan kan foreldrene bidra til at barnet får en god overgang til ny hverdag?

Fortsatt foreldre

Snakk om at foreldrene fortsatt har en viktig rolle i barnets liv og vil alltid være dets foreldre

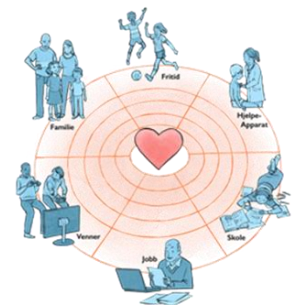
- Hvordan opplever foreldrene at barnet har det i fosterhjemmet?
- Hvordan opplever foreldrene det at barnet blir del av en annen familie?
- Se filmen [Hvordan kan jeg være en god forelder når jeg ikke kan være der? \(Foreldre for alltid\)](#)
 - Få foreldrenes umiddelbare reaksjoner på filmen.
- Hva tenker foreldrene barnet har behov for nå?
- Hvordan kan foreldrene hjelpe barnet?

Når fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk

I arbeidet med nettverkskart; etterspør viktige personer også på den siden av familien som ikke er i slekt med fosterhjemmet.

Snakk om endring i rollene i familien

- Hvordan oppleves dette for foreldrene?
- Hvordan tror foreldrene at dette oppleves for barnet?
- Hvordan tror foreldrene at dette oppleves for fosterforeldrene?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for foreldrene?
- Gi en tilbakemelding til foreldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Bidra til å skape et best mulig samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten med barnet i fokus.
- Bidra til å opprettholde og styrke relasjonen mellom barnet og foreldrene
- Sikre trygge samvær for barnet

Verktøy

- Hjelpesark: Landsbymodellen (Øygarden kommune)
 - Arbeidsprosess
 - Utviklingstrappen – sammen om samvær

Introduksjon

Barnevernet har et særlig ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid mellom alle parter rundt barnet. Perioden etter at et barn er flyttet ut av hjemmet er ofte preget av mange følelser. Fokus på hvordan man kan skape gode samarbeidsrelasjoner kan påvirke hvordan hverdagen blir for barnet. Et godt samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barnevernet kan bidra til at barnet kan fortelle gode historier om seg selv, og knytte historier fra fortid og nåtid sammen og på den måten bidra positivt til barnets identitetsutvikling.

Formålet med samvær er å opprettholde og styrke relasjonen mellom barn og foreldre. Barnevernet har en plikt til å aktivt arbeide og tilrettelegge for at samvær skal være av best mulig kvalitet og at relasjonen mellom barn og foreldre opprettholdes og utvikles slik at gjenforening kan være mulig, dersom dette er til barnets beste. Samvær og kontakt med familie og nettverk er viktig for barna, men kan også fremkalle vanskelige følelser hos både barn og voksne. Derfor er det viktig at det utformes en samværsordning som oppleves trygg for både barn og voksne og slik kan være utviklingsfremmende for barnet.

Kjernen i dette temaet er å snakke om hvordan samarbeidet og samværene skal være til det beste for barnet og bidra til å opprettholde og styrke relasjonen mellom barnet og foreldrene.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for foreldrene at vi snakker om i dag?
- Oppdater foreldrene om hvordan barnet har det
- Hvordan har foreldrene det i dag?

Samarbeid

Se film som introduksjon: [Konflikt med barnevern, fosterhjem, fosterforeldre - hvordan løse? \(foreldreforalltid.no\)](https://www.foreldreforalltid.no)

- Hvilke tanker får foreldrene etter å ha sett filmen?
- Snakk om hva foreldrenes tenker samarbeidet vil bety for barnet.

Samarbeid mellom foreldre og barnevernet

- Snakk om forventninger til hverandre
- Hva kan gjøres for å legge til rette for et best mulig samarbeid?

Samarbeid mellom foreldre og fosterhjemmet

- Snakk om foreldrenes ønsker og forventninger til fosterhjemmet.

- Hva kan gjøres for å få et best mulig samarbeid.
 - Felles møter?
 - Kontakt på sms, telefon og sosiale medier
 - Avklar forventninger og hva som er realistisk å få til.

Samarbeid med andre

- Dersom det er samarbeidsmøter/ansvarsgruppe rundt barnet; avklar om foreldrene skal delta i denne.
- Hvordan samarbeider foreldrene med øvrig familie og nettverk rundt barnet?
- Hva tenker foreldre om samarbeid mellom barnevernet og øvrig familie og nettverk?
 - Familieråd?

Informasjon om barnet

- Avklar hvilken informasjon foreldrene ønsker å få om barnet.
 - Fra barnevernstjenesten
 - Fra fosterfamilien
 - Fra andre offentlige instanser (skole, barnehage, helse etc.)
- Hvordan og hvor ofte skal denne informasjonen gis. Avklar forventninger og hva det er realistisk å få til.

Samvær

Se film som introduksjon til temaet: [Hvordan skape godt samvær? \(foreldreforalltid.no\)](http://foreldreforalltid.no)

- Hva opptar foreldrene etter å ha sett filmen?

Har det vært samvær etter at barnet flyttet?

- Hvordan opplevde foreldrene dette?
- Hvordan tror foreldrene barnet opplevde samværet?

Planen for samvær

Gå gjennom planen for samvær

- Hvis plan for samvær ikke er ferdig, hva er viktig for foreldrene?
- Hva står om samvær i vedtak om plassering?
 - Hva er begrunnelsen for omfanget av samvær?
 - Hva betyr minimumssamvær?
- Dersom det skal være tilsyn:
 - Hva er begrunnelsen for at det skal være tilsyn?
 - Snakk om tilsynets rolle. Hva vil dette si for barnet og foreldrene?

Gjennomføring av samvær

Før samvær

- Hvordan har foreldrene det før samvær?
- Snakk om hvordan barnet har det før samvær
- Hva ønsker foreldre å vite før samvær?

Under samvær

- Fungerer tid og sted for samværene for foreldrene og barnet?
- Hva ønsker foreldrene å gjøre under samvær? Hva ønsker barnet?
- Ønsker foreldrene hjelp med noe under samvær?
- Hva kan foreldrene si til barnet om hvorfor det ikke kan bo hjemme?

Etter samvær

- Hvordan har foreldrene det etter samvær?
- Hva ønsker foreldrene av informasjon/ tilbakemelding om etter samvær?
- Har foreldrene noen som kan hjelpe dem etter samvær?

Dersom samvær må avlyses eller flyttes:

- Hva tenker dere er viktig for barnet dersom samværet må avlyses eller flyttes?
- Hva er viktig for dere dersom samværet må avlyses eller flyttes?
- Hvordan kan dette gjøres på en trygg og god måte?

Dersom samvær må avsluttes før avtalt tid:

- Hva kan være mulige årsaker til at samvær må avbrytes?
- Hva er viktig for barnet dersom dette skjer?
- Hva er viktig for foreldrene dersom samværet må avbrytes før avtalt tid?
- Hvordan kan dette gjøres på en trygg og god måte dersom dette skjer?

Kontakt mellom samvær

- Se filmen: [Tips om kontakt på telefon, sms, videochat \(foreldreforalltid.no\)](https://www.foreldreforalltid.no/tips-om-kontakt-pa-telefon-sms-videochat)
- Hvordan er foreldrenes kontakt med barnet og fosterforeldrene mellom samvær?
- Hva ønsker foreldrene? Hva ønsker barnet?
- Snakk om hva som er mulig og hvordan dette kan løses?

Reaksjoner

Hvilke reaksjoner kan barnet ha før, under og etter samvær? Snakk om hvordan dette kan forstås.

Hvilke reaksjoner har foreldrene før, under og etter samvær?

- Er det noe foreldrene ønsker at barnevernet skal ta hensyn til?

Hvordan tolker vi barnet?

Snakk om hva som er normalatferd og hva som kan være reaksjoner på at barnet synes noe er vanskelig.

- Hvordan kan vi forstå barnets atferd på ulike måter?
- Hvordan påvirkes vår forståelse og våre følelser måten vi møter barnet på?
- Hvordan blir foreldrene påvirket av sine følelser?

Samvær og kontakt med søsken og andre i familie og nettverk

Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem, snakk om søskensamvær.

- Har foreldrene tanker og forslag til hvordan søskenkontakt kan opprettholdes?

Hvem ønsker foreldrene at barnet fortsatt skal ha kontakt med og hvordan kan dette løses?

Når fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk

- Hvordan har samarbeidet vært før barnet flyttet inn? Påvirker dette samarbeidet nå?
- Hvordan påvirkes kontakt og samvær når rollene er endret?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for foreldrene?
- Gi en tilbakemelding til foreldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Bidra til at barnet opplever at både foreldre og fosterfamilien aksepterer barnets behov og følelser knyttet til å være en del av flere familier
- Bidra til at foreldrene opplever å få hjelp og støtte til å håndtere sitt foreldreskap

Forslag til verktøy

- Hjelpesark tilknytning
- Artikkel: [«Sorg ved omsorgsovertakelser»](#) (Olkowska og Aamodt, 2022)
- Artikkel: [«Og husk at vi ikke har mistet omsorgen for våre barn. Den er blitt tatt fra oss»](#) (Aamodt og Olkowska, 2023)

Introduksjon

Etter en omsorgsovertakelse vil foreldrene fortsatt ha en viktig rolle i barnets liv og være dets foreldre. Rammene for foreldreskapet har endret seg, enten frivillig eller ufrivillig. Når barnet bor i fosterhjem har barnevernstjenesten et ansvar for å bidra til at foreldrene fortsatt får utøve sitt foreldreskap innenfor de rammer som foreligger, ut fra barnets beste. Dette innebærer å arbeide for å finne felles forståelser for barnets behov for tilknytning og tilhørighet til flere hjem.

Foreldrene har behov for å bli møtt med forståelse for at de kan bære på sorg og skam knyttet til det å ha blitt fratatt omsorgen for barnet sitt. Flere opplever å få lite støtte både privat og fra offentlig hjelpeapparat. Barnevernstjenesten har et særlig ansvar for å møte foreldrene med respekt og forståelse for situasjonen de står i, samt bistå med henvisning til andre hjelpeinstanser ved behov.

Kjernen i dette temaet er å møte foreldrene på deres følelser og opplevelse av situasjonene de står i, samtidig som man arbeider for å få en økt felles forståelse for barnets behov for tilknytning.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for foreldrene at vi snakker om i dag?
- Oppdater foreldrene om hvordan barnet har det
- Hvordan har foreldrene det i dag?

Tilknytning

Snakk om hva tilknytning er og hvorfor dette er viktig for barnet?

- Snakk om styrkene barnet får av å være tilknyttet flere hjem
- Hvordan kan foreldrene bidra til at barnet knytter seg til fosterfamilien?

Tilhørighet

Snakk om familietilhørighet

- Hva er barnets behov for tilhørighet i fosterhjemmet, også når det tenkes gjenforening?
- Hvordan snakker vi med fosterforeldrene om tilhørighet?
- Snakk om foreldres opplevelse av barnets tilhørighet i fosterhjemmet

Å være en del av flere familier

Snakk om barnets behov for tilknytning og tilhørighet til flere hjem.

- Se filmen: [Slå seg til ro \(foreldreforalltid.no\)](#)
 - Hvilke tanker får foreldrene når de ser filmen?
 - Hvordan oppleves det for foreldrene å se barnets sammen med fosterfamilien?
- Hvordan opplever foreldrene at barnet håndterer det å være del av flere familier?

Hvordan kan foreldrene hjelpe barnet å slå seg til ro i fosterhjemmet?

- Hvordan kan foreldrene snakke med barnet?
 - Er det behov for en samtale med foreldre og barn om dette temaet?
- Hvordan opplever foreldrene at fosterfamilien legger til rette for at barnet får lov til å knytte seg til, og høre til, i flere familier?

Lojalitetskonflikt

Se filmen: [«Lojalitetskonflikter» - foreldreforalltid.no](http://foreldreforalltid.no)

- Hvilke tanker får foreldrene når de ser filmen?
- Snakk om hvilke lojalitetskonflikter barnet kan oppleve å stå i.
- Hva kan øke og hva kan redusere en lojalitetskonflikt for barnet?
 - Hvordan påvirkes barnet av måten foreldrene omtaler barnevernssaken?
- Hva kan foreldrene gjøre for å hjelpe barnet dersom det opplever lojalitetskonflikt?

Sorg, skyld og skam

Tematiser sorg, skyld og skam

- Snakk generelt om hvordan foreldre kan oppleve det at barnet må flytte
- Snakk om de ulike typer sorg foreldre kan oppleve
 - Den vedvarende sorgen
 - Sorgen over tapet av deler av barnets liv
 - Den ordløse sorgen
 - Den ensomme sorgen
 - Den doble sorgen
- Legg til rette for at foreldrene kan snakke om sin sorg dersom de er åpne for det.
- Hvordan opplever foreldrene at de blir møtt av omgivelsene sine?
- Hvilken støtte har foreldrene i eget nettverk?
 - Har foreldrene behov for hjelp fra andre instanser?

Å være foreldre på avstand

Snakk om at foreldrene er viktig for barna, også på avstand.

- Hvordan opplever foreldrene det å være foreldre på avstand?
- Snakk om positive ting foreldrene kan gjøre for å hjelpe barnet nå.

Hvis barnet bor i fosterhjemmet hos familie eller nære nettverk

- Vær oppmerksom på hvordan foreldrenes følelser til egen barndom og tidligere relasjon til fosterfamilien kan påvirke dem.

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for foreldrene?
- Gi en tilbakemelding til foreldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Forberedelse til neste tema:

Del ut relevante dokumenter som gir en beskrivelse av hvorfor barnet bor i fosterhjem. Forbered foreldrene på at dere skal snakke om dette neste gang. Be foreldrene se gjennom dokumentene til neste gang og be dem om å sortere ut hva som gir mening og hva som ikke gir mening

Formål med samtalen

- Bidra til en felles forståelse av begrunnelsen for at barnet ble flyttet ut av hjemmet
- Bidra til en felles forståelse for hvordan omsorgssvikten påvirker barnet i dag og hva foreldrene kan gjøre for å hjelpe barnet nå

Forslag til verktøy

- [Kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum»](#) (BFK)
- Hjelpesark «Barnets behov i sentrum» (Bufdir)
- [Toleransevinduet](#) (RVTS Sør)
- Arbeidsark: Toleransevinduet

Introduksjon

Barnevernstjenesten har et ansvar for å hjelpe foreldrene til å forstå begrunnelsen for hvorfor barnet ikke kan bo hjemme. Flyttevedtaket kan inneholde et språk og begrunnelser som kan være vanskelig for foreldre å forstå. En økt felles forståelse av begrunnelsen for hvorfor barnet ikke kan bo hjemme og hvilke behov barnet har, kan bidra til at foreldre og barnevernet sammen kan hjelpe barnet.

Når man ser på dette sammen er det viktig å huske at målet ikke er at man er enig, men at man har en felles forståelse for hva vurderingene og begrunnelsene betyr. Dette vil kunne gi større sannsynlighet for å finne målrettede tiltak som i realiteten styrker foreldrenes muligheter for å få tilbake omsorgsansvaret.

Når barn har flyttet ut av hjemmet innebærer det ofte at det har vært krevende situasjoner mellom barnet og foreldrene, gjerne både før, under og etter flytting. De har stått i situasjoner med høyt nivå av stress, og foreldrene kan ha behov for støtte og hjelp til å finne gode måter for reparasjon i relasjonen mellom dem selv og barnet. Reparasjon kan ta tid, men er aldri for sent. Dette vil kunne legge til rette for positiv utvikling, både for barnet og i relasjonen mellom barnet og foreldrene.

Kjernen i dette temaet er å starte en prosess for å få en felles forståelse for begrunnelsene som er gitt for at barnet måtte flytte og sammen se på hvordan foreldrene kan møte barnet på en best mulig måte nå.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for foreldrene at vi snakker om i dag?
- Oppdater foreldrene om hvordan barnet har det
- Hvordan har foreldrene det i dag?

Hva er begrunnelsen for at barnet bor i fosterhjem?

Vis de aktuelle dokumentene og se sammen på vurderinger gjort av barneverns- og helsenemnda, tingretten og sakkyndig.

Snakk om hva som er begrunnelsen for at barnet ikke bor hjemme

- Hva gir mening for foreldrene og hva gjør ikke det?
- Snakk om foreldrenes forståelse av begrep og uttrykk og snakk om hva barnevernet legger i det som står i dokumentene.

Hvordan kan foreldrene snakke med barnet om hvorfor det bor i fosterhjem?

- Snakk om hva barnet vet om årsaken til flyttingen

- Hvordan kan foreldrene snakke med barnet om begrunnelsen for flyttingen?
 - Hva ønsker foreldrene at formidles til barnet?
 - Er det behov for hjelp til å finne formuleringer som foreldrene kjenner seg igjen i?

Snakk om foreldrenes følelser rundt det som har skjedd.

- Vær særlig oppmerksom på følelser som sorg, skam og skyld

Barnets behov for omsorg

Bruk flyttevedtaket, plan for oppfølging av barnet og modellen «Barnets behov i sentrum».

- Snakk om beskrivelsene av barnets behov
 - Hva gir mening for foreldrene og hva gjør ikke det?
- Hvordan forstår foreldrene og andre barnets behov i dag?
 - Har foreldrene bekymringer knyttet til barnets utvikling?
- Hva tenker foreldrene de kan gjøre for å hjelpe barnet nå?
 - Hva kan foreldrene gjøre for å styrke deres forutsetning for å ta tilbake omsorgsansvaret?

Reparasjon

Tematiser reparasjon og betydningen det har for barnet.

- Se filmen: [Hvordan be barnet om unnskyldning når jeg har gjort noe dumt?](https://www.foreldreforalltid.no/filmer/hvordan-be-barnet-om-unnskyldning-nar-jeg-har-gjort-noe-dumt?ref=foreldreforalltid.no) ([foreldreforalltid.no](https://www.foreldreforalltid.no))
 - Hvilke tanker får foreldrene når de ser filmen?
- Tenker foreldrene barnet har behov for reparasjon/en unnskyldning?
 - Hvordan kan foreldrene gjøre dette? (samtale, brev)
 - Ønsker foreldrene hjelp til å finne formuleringer?

Hvordan kan foreldrene hjelpe barnet nå?

Snakk om foreldrenes tanker om hva de kan gjøre for å hjelpe barnet nå?

Introduser toleransevinduet som en måte å forstå barnet på

- Forklar toleransevinduet og en av følgende filmer: [Toleransevinduet - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=Uj8v8v8v8v8) eller [Toleransevinduet, - sjekk og juster tilstand \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=Uj8v8v8v8v8)
 - Hvordan kan barnet forstås i lys av toleransevinduet?
 - Hvordan er foreldrenes eget toleransevindu?
 - Hva kan hjelpe foreldrene med å være innenfor toleransevinduet når er sammen med barnet?
 - Hvordan kan foreldrene hjelpe barnet å være innenfor toleransevinduet når de er sammen?

Hvis barnet bor i fosterhjemmet hos familie eller nære nettverk

- Hvordan påvirkes forholdene i familien eller nettverket av det som har skjedd?
 - Er relasjonene endret? På hvilken måte?
- Tematiser følelser som skam og skyld i storfamilien eller nettverket.
- Er det behov for felles møter med familien eller deler av familie om dette temaet?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for foreldrene?
- Gi en tilbakemelding til foreldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Oppsummere temaene som har vært gjennomgått
- Få frem foreldrenes behov og ønsker i videre oppfølging
- Bidra til at foreldrene får en aktiv rolle i utarbeidelse og evaluering av planer

Forslag til verktøy

- [Kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum»](#) (BFK)
- Hjelpesark «Barnets behov i sentrum» (Bufdir)

Introduksjon

Barnevernstjenesten har et ansvar for å legge til rette for oppfølging og veiledning som bidrar til at foreldrene kan være en best mulig forelder for barnet, uavhengig av hvor barnet bor. Vi har gjennom Omsorgspakken tatt opp tema som har betydning for den nye hverdagen til barnet, foreldrene og fosterfamilien. I denne samtalen skal vi oppsummere det vi har vært gjennom, og snakke sammen om hvordan oppfølgingen skal være i fortsettelsen.

Omsorgspakken kan gi et godt utgangspunkt for samarbeidet mellom alle parter og bidra til bedre vurderinger av foreldrenes behov for oppfølging og veiledning i fortsettelsen. Temaene i Omsorgspakken er ikke noe vi blir ferdige med, og vil være aktuelle så lenge barnet ikke bor hjemme.

Kjernen i denne samtalen er å oppsummere prosessen en har vært igjennom og sammen med foreldrene legge en plan for oppfølgingen videre med utgangspunkt i barnet og foreldrenes ønsker og behov, samt barnevernstjenestens vurderinger.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for foreldrene at vi snakker om i dag?
- Oppdater foreldrene om hvordan barnet har det
- Hvordan har foreldrene det i dag?

Oppsummering og evaluering

Ta utgangspunkt i den skriftlige dokumentasjonen fra oppfølgingen og oppsummerer kort hva dere har vært gjennom i Omsorgspakken.

- Fortsatt familie
- Samvær og samarbeid
- Å være foreldre på avstand
- Hvorfor måtte barnet flytte?
- Fortsatt familie og veien videre

Har temaene i Omsorgspakken vært relevant for foreldrene?

- Har foreldrene gjort seg nye tanker om temaene underveis?

Opplever foreldrene at Omsorgspakken har dekket deres behov for oppfølging, og hjulpet dem i situasjonen de står i?

- Hvis ikke, har foreldrene noen tanker om hva som burde vært gjort annerledes?
- Er det noen tema fra Omsorgspakken foreldrene vil ha fokus på fremover?

Opplever foreldrene at Omsorgspakken har bidratt til et godt samarbeid rundt barnet?

- Fosterfamilien
- Barnevernet
- Andre samarbeidsinstanser (skole, barnehage, ppt, bup etc.)

Hvordan opplever barnevernet samarbeidet?

- Gi en kort tilbakemelding til foreldrene fra gjennomføringen av Omsorgspakken til barnet, foreldrene og fosterfamilien, som er viktig for den videre oppfølgingen og samarbeidet.

Hvordan er det nå?

Hvordan har foreldrene det nå?

- I hverdagen?
- Når de er sammen med barnet?
- Hvordan er samarbeidet med fosterforeldrene?
- Hvordan er samarbeidet med barnevernet?

Veien videre

Evaluer plan for oppfølging av foreldrene

- Knytt dette til kunnskapsmodellen «Barnets beste i sentrum»

Snakk med foreldrene om hva som står i vedtaket og plan for oppfølging av barnet

- Har det vært endringer siden barnet flyttet?
- Har foreldrene ønske om at noe skal være annerledes?

Kontakt med barnet

- Fungerer samværsplanen?
- Er det behov for felles samtale med barnet om for eksempel:
 - Det at barnet ikke bor hjemme
 - Hvordan samvær fungerer/ kontakt mellom samvær

Barnevernets oppfølging av foreldrene

- Hva ønsker foreldrene det skal være særlig fokus på videre?
- Hva vurderer barnevernet det bør være fokus på?
- Hvordan vil oppfølgingen være?
 - Avklar om det er behov for veiledning og eventuelt innhold i denne
- Har dere behov for mer eller annen informasjon enn dere har fått til nå?
 - Hva ønsker dere av informasjon fremover og hvordan skal denne gis?
- Informer om tilbud til foreldre fra andre instanser (familievern, helse, økonomi, OBF)

Lag konkrete avtaler om veien videre

- Kontakt med barnet
- Kontakt med fosterfamilien
- Samarbeidet med barnevernet

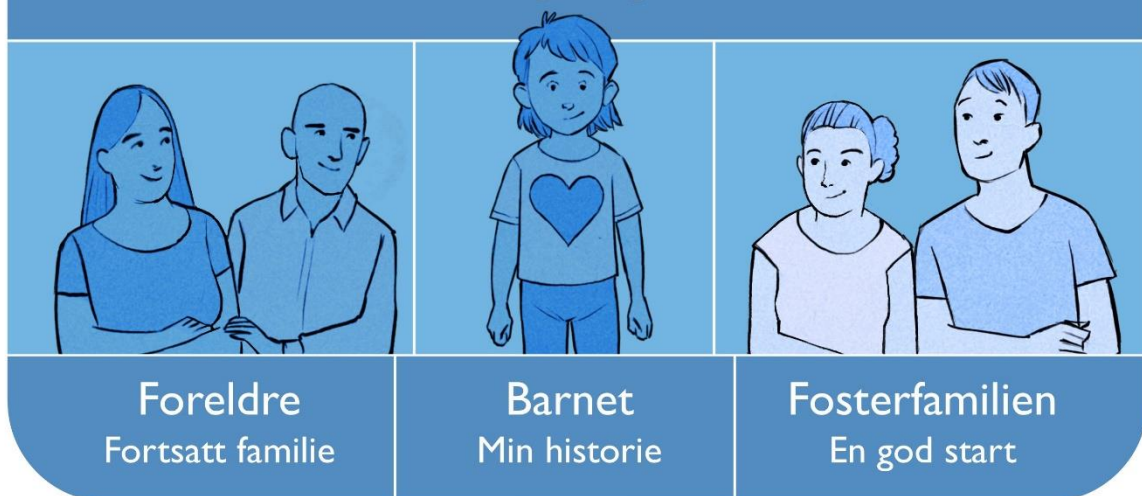
Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan ble samtalen for foreldrene?
- Gi en tilbakemelding til foreldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Omsorgspakken

FOSTERFAMILIEN - EN GOD START

Barnevernstjenestens oppfølging av fosterhjemmet skal være helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie. Oppfølgingsansvaret inkluderer nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og gjelder så lenge barnet er i fosterhjemmet. Det skal lages en plan for oppfølging av fosterhjemmet ([Forskrift om fosterhjem §9](#)).

Omsorgspakken til fosterfamilien bygger på opplæringen de har fått fra Bufetat gjennom Solid. Opplæringen gir fosterhjemmet en grunnleggende kunnskap om det å være fosterhjem og Omsorgspakken gir rom for å ta opp igjen de samme temaene for å høre hvordan dette er når barnet er flyttet inn. Dersom det foreligger rapport fra godkjenning av Bufetat anbefales det at innholdet i denne legges til grunn for plan for oppfølging av fosterhjemmet, og tas opp igjen ved evaluering av denne. Dersom fosterfamilien skal ha Solid del 1 etter at barnet er plassert, anbefales det at tema 1 og 2 i Omsorgspakken gjennomføres rett etter flytting, og at en vurderer å vente med de resterende temaene til etter at Solid del 1 er ferdig.

Det anbefales at Omsorgspakken gis til alle fosterforeldre, men det må være rom for fleksibilitet i gjennomføringen. Noen av samtalene kan gjennomføres i tilknytning til oppfølgingsbesøk.

Vær oppmerksom på at det er hele familien som tar på seg et fosterhjemsoppdrag. Barnevernstjenesten skal gi nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og fosterforeldrenes egne barn ([Forskrift om fosterhjem §9](#)). Dette innebærer at barnevernet bør inkludere de andre barna i fosterhjemmet i sin oppfølging.

Det er laget en bordkalender som kan benyttes som støtte i samtalene med fosterfamilien. Dette er et hjelpemiddel med bilder og tekst som kan være et utgangspunkt for gode refleksjoner og samtaler.

OPPFØLGING I FLYTTEPROSESSEN

Ved oppstart av et fosterhjemsoppdrag er det behov for god og nok informasjon om barnet og barnets familie. Dette kan bidra til bedre samarbeid mellom partene og en bedre start i fosterhjemmet for barnet.

Forutsigbarhet og avklarte rammer for oppdraget er viktig for fosterforeldrene. Barnevernstjenesten og fosterforeldrene skal inngå skriftlig avtale om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser (jf. Forskrift om fosterhjem §7). Barnevernstjenestens oppfølging av fosterforeldrene skal komme frem i en plan og denne skal endres ved behov (jf. forskrift om fosterhjem § 9).

I denne fasen er det viktig å møte fosterfamilien på en måte som hensyntar deres behov for informasjon og ivaretagelse. Dette kan gi grunnlag for et godt samarbeidet mellom foreldre, fosterforeldre og barnevernstjenesten i fortsettelsen.

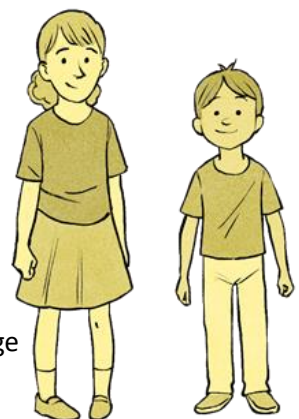
Forslag til verktøy

- [Hvilken informasjon bør fosterhjemmet få når et barn skal flytte i fosterhjem? \(Bufdir\)](#)
- [Fosterhjem - Faglige anbefalinger om økonomiske rammer for fosterhjem](#)
- [Les mer om skolebytte og samarbeid mellom skole og barnevern i skoleveilederen](#)
- [Fosterhjemsavtalen \(Bufdir, 2024\)](#)

Informasjon om fosterbarnet

Sikre at fosterhjemmet har fått informasjonen de trenger for å ivareta barnet. Se [sjekkliste](#) fra Bufdir.

- Informasjon om fosterbarnet
 - Barnets forhistorie
 - Fritid, ressurser og interesser
 - Tidligere tiltak gjennom barnevernet som fosterhjemmet bør vite om
 - Hva barnet vet om bakgrunnen for flyttingen
 - Barnets reaksjoner på flyttingen (sorg, sinne, likegyldig, lettelse)
 - Barnets sårbarhets- og risikofaktorer; rus, vold, seksuelle overgrep mv.
- Informasjon om fosterbarnets familie, slekt og nettverk
 - Informasjon om viktige personer for barnet (foreldre, søsken, eventuelt andre)
 - Kontakt, samvær og samværsplan
 - Fosterforeldres rolle ved samvær/kontakt
 - Kontakt og samvær med søsken og evt. andre
 - Vurder om Familieråd kan benyttes
- Informasjon om hvorfor barnet skal flytte i fosterhjem
 - Bakgrunn for flytting i fosterhjem
 - Informasjon fra vedtaket
 - Informasjon om hva barnets familie tenker om vedtaket
- Helseopplysninger
 - Helse, sykdommer, allergi, ev. arvelige sykdommer i barnets familie
 - Status/siste kontakt med fastlege, helsestasjon, BUP, PPT og tannlege
 - Tverrfaglig helsekartlegging
 - Behov for oppstart av [nasjonalt forløp for barnevern](#)?
- Skole og barnehage
 - Sikre overgangen ved bytte av skole/barnehage
 - Oppfølging av skole/barnehage
 - Ansvarsgruppe - hvem deltar?
 - Vurderes om foreldrene også skal delta.
 - Hvilken rolle fosterforeldrene har i ansvarsgruppa?

- Har barnevernstjenesten sendt flyttemelding til aktuelle instanser og er det informert om hvem som har daglig omsorg (kontaktinformasjon til fosterforeldrene).

Oppdraget som fosterhjem

Sikre at formalitetene er i orden

- Avtale om taushetsplikt
- Helse- og vandelstest
- Fosterhjemsavtalen
 - Gå gjennom fosterhjemsavtalen ([Fosterhjemsavtalen](#))
 - Veiledende satser for fosterhjem (arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning)
 - Tilskudd til etablering i fosterhjemmet (Hva trenger fosterhjemmet og hva dekkes av barnevernstjenesten?)
 - Permisjon fra jobb ut fra barnets behov
 - Dekning av tapt arbeidsfortjeneste ved frikjøp
 - Dekning av tapt arbeidsfortjeneste ved pålagte møter og veiledninger
 - Barnetrygd - fosterhjemmet søker om barnetrygd
 - Forsikringer - gjør avtale med fosterhjemmet vedrørende barnets forsikringer/forsikringsordninger
 - Avklar økonomiske spørsmål
 - Hvilke utgifter dekkes av utgiftsdekningen? Hva dekkes ikke?
 - Hva dekker barnevernet ut over utgiftsdekningen? (f.eks. barnehage/sfo)
 - Hvilke utgifter dekkes av folketrygden? Hva dekkes ikke?
 - Regler om [lån og stipend fra Statens lånekasse](#)
- Informer om klageadgang

Barnevernstjenestens oppfølgingsansvar av fosterhjemmet

- Sikre at fosterhjemmet har fått eller får opplæring fra Bufetat
 - Informer om fosterhjemstjenesten i Bufetat sitt kurstilbud
 - Solid – trinn 1, 2, 3
 - Kurs for oss som har fostersøsken
- Barnevernstjenestens oppfølgingsansvar
 - Jevnlige oppfølgingsbesøk
 - Gi informasjon om Omsorgspakken
 - Gi informasjon om tilbud om gruppeveiledning
 - Individuell veiledning
 - Informasjon om fosterhjemsforeningen
 - Er fosterhjemmet medlem?
 - Tips om fosterhjemsforeningens [hjemmeside](#)
- Lag plan for oppfølging av fosterhjemmet

Informasjon om barnevernstjenestens oppfølging av barnet

- Barnevernets kontakt med barnet
- Barnevernstjenestens ansvar for at barnet ved behov får hjelp fra andre hjelpeinstanser
- Barnets tillitsperson
- Tilsynsperson

Informasjon om barnevernets oppfølgingsansvar overfor foreldre

- Barnevernets oppfølging av foreldrene.
 - Hva sier vedtaket om gjenforening?
- Hva kan foreldrene bestemme? Hva kan fosterforeldrene avgjøre?
- Forventninger til samarbeid mellom alle parter og hvordan dette kan løses nå

Formål med samtalen

- Bli bevisst på endringene i familien
- Fosterfamilien opplever å få hjelp og støtte for å ivareta barnet
- Barnevernet skal bidra til at barnet beholder sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet

Introduksjon

Når et barn flyttes ut av hjemmet har det ulike reaksjoner og følelsesuttrykk knyttet til erfaringene de har med seg og situasjonen de står i. Fosterforeldrene har behov for å få informasjon om barnets historie og hjelp til å finne gode måter å møte barnets behov på.

Barnet og fosterfamilien opplever små og store endringer når barnet flytter inn, og dette vil kunne påvirke familiedynamikken. Fosterhjemmet åpner dørene for både barnet, dets familie og hjelpeapparatet rundt. Hvordan dette kan oppleves er snakket om i opplæringen, men for mange kan det bli annerledes når de står i situasjonen. Ved å tematisere det som skjer underveis, og spesielt i starten, vil barnevernstjenesten lettere kunne bistå fosterhjemmet med rett hjelp til riktig tid. Dette vil også kunne bidra til bedre samarbeid mellom barnet, fosterfamilien, foreldrene og barnevernstjenesten.

Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas ([Lov om barnevernstjenester § 1-8](#)). Ivaretagelse av barnets kulturelle rettigheter er viktig for å hjelpe barnet å kjenne på en sammenheng i eget liv og egen opplevelse av identitet og tilhørighet. Det er også viktig for å kunne legge til rette for at barnet kan opprettholde god kontakt med sin familie og flytte tilbake til foreldrene dersom dette er til barnets beste.

Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de små og store tingene vi gjør i hverdagen, for eksempel felles verdier, erfaringer, rutiner, regler og tradisjoner en familie har. Når et barn flytter i fosterhjem vil barnet ha med seg en hverdagskultur, og oppleve at fosterfamilien har en annen. Det er av betydning for barnet at de kan snakke med de voksne rundt seg om sin hverdag og at blir en sammenheng mellom de ulike hjemmene.

Kjernen i dette temaet er å snakke om endringene i familien, bli bedre kjent med barnet og barnets familie og gjennom dette bidra til at barnet og fosterfamilien forstår hverandre bedre.

Forslag til verktøy

- [Kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum»](#) (BFK)
- Hjelpeskjema «Barnets behov i sentrum» (Bufdir)
- [Kulturell støtteplan](#) (Judit van der Weele, 2019)

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Den nye familien

Snakk om hvordan går det med

- Barnet
- Fostermor
- Fosterfar
- Fostersøsken
- Andre barn i familien (er det flere fosterbarn, har noen barn flyttet ut)
- Eventuelt andre som bor i huset (besteforeldre, dyr)

Hvordan har det vært å få et nytt barn i familien?

- For fosterforeldrene
 - Vær særlig oppmerksom på endringer som skjer dersom
 - Fosterforeldrene ikke har egne barn
 - Fosterforeldrene ikke har felles barn
- For andre barn i familien
- Hvordan tror fosterforeldrene det har vært for barnet å komme inn i deres familie?

Hvilken kjennskap hadde fosterforeldrene til barnet før det flyttet inn?

- Stemmer dette med inntrykket fosterforeldrene har av barnet nå?

En offentlig familie

Snakk om det å bli en offentlig familie

- Hvordan opplever fosterfamilien denne overgangen?
 - Hvilke instanser og personer må fosterfamilien forholde seg til?
 - Hva forventet fosterforeldre før barnet flyttet inn og hvordan oppleves dette nå?
 - Kan barnevernet eller andre tilpasse noe?
- Hvordan tror dere barnet opplever dette?
- Hvordan påvirker dette egne barn og familiens hverdagsliv.

Snakk om hvem som bestemmer hva?

- Hva bestemmer barnet? Snakk om barnets rett til medvirkning
- Foreldrene? Fosterforeldrene?
- Barnevernet? Barneverns- og helsenemnda/retten? Statsforvalteren?

Kultur, religion, etnisitet og språk

Snakk om hvilke plikter og muligheter vi har til å hjelpe barnet å ivareta sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet

- Hvordan kan fosterfamilien bli kjent med barnets kultur, etnisitet, religion og språk?
- Hvordan kan fosterhjemmet hjelpe barnet med å opprettholde/bli kjent med egen kultur, religion, etnisitet og språk?
- Er det særlige hensyn som bør tas i møte med barnets familie knyttet til deres kultur og religion?
- Hvordan kan man samarbeide med foreldrene for å få informasjon?
- Kan andre instanser bidra til at barnet får ivaretatt sin kulturelle, religiøse, etniske og språklige tilhørighet? F.eks. barnevernstjenesten, NASAK, skole, flyktningetjenesten, menigheten etc.
- Er det særlige hensyn fosterfamilien bør ta i møte med dere knyttet til kultur og religion?

Hverdagskultur

Snakk om hva hverdagskultur er

- Hvordan beskriver fosterhjemmet sin hverdagskultur?
- Hvilken kjennskap har fosterforeldrene til barnets hverdagskultur hos foreldrene?

Snakk om likheter og ulikheter for barnet hos foreldrene og i fosterhjemmet

- Hva er viktig for barnet?
 - Har dere oppdaget noe som er viktig for barnet å beholde?
 - Har dere gjort, eller er det endringer dere kan gjøre, for å tilpasse dere barnets hverdagskultur?
- Hva er viktig for fosterfamilien?
 - Hva kan de endre på, og hva er så viktig at de ikke ønsker å endre på det?
- Hva er viktig for foreldrene?
- Hvordan kan dere ytterligere få kjennskap til barnet og barnets families hverdagskultur?

Barnets erfaringer

Snakk om fosterforeldrenes forståelse av hva omsorgssvikt er?

- Hvilken kjennskap har fosterforeldrene om den omsorgssvikten barnet er utsatt for?

Snakk om barnevernstjenestens kjennskap til barnets opplevelser og hvordan dette påvirker barnet

- Hvordan beskriver barnet sine opplevelser til barnevernet, fosterforeldrene og andre?

Hvordan kan fosterforeldrene hjelpe barnet?

Snakk om hvilke behov barnet har, og hva det trenger fra sine omsorgspersoner. Ta gjerne utgangspunkt i kunnskapsmodellen «Barnets behov i sentrum».

- Hvordan kan fosterfamilien hjelpe barnet?
- Bevisstgjør fosterforeldrene på hvilke styrker de har og hvordan dette kan hjelpe barnet
- Hva har fosterfamilien behov for? (veiledning, kurs, støttesamtaler etc.)

Når barnet bor hos familie eller nettverk

Snakk om endring i rollene i familien (Vær oppmerksom på følelser av skyld og skam)

- Hvordan oppleves dette for foreldrene?
- Hvordan tror foreldrene at dette oppleves for barnet?
- Hvordan tror foreldrene at dette oppleves for fosterforeldrene?

Hvordan oppleves kontakten med det offentlige?

Når det bor andre barn i fosterhjemmet:

- Hvordan påvirkes fostersøsken av at barnet er flyttet inn i hjemmet?
- Har fostersøsken fått god og tilpasset informasjon om hvorfor barnet bor i fosterhjem?
 - Vet de hva de kan fortelle om fosterbarnet til andre?
 - Er det behov for en egen samtale med fostersøsken?
- Informer om *kurs for oss som har fostersøsken* fra Bufetat.

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Bidra til å skape et best mulig samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten med barnet i fokus.
- Bidra til å opprettholde og styrke relasjonen mellom barnet og foreldrene, deres søsken og annen familie og nettverk
- Sikre trygge samvær for barnet

Forslag til verktøy

- Hjelpeark: Landsbymodellen (Øygarden kommune)
 - Utviklingstrappen – sammen om samvær
- [Samarbeidsguiden – Norsk fosterhjemsforening](#)
- Arbeidsark: Barnets nettverkskart

Introduksjon

Barnevernet har et særlig ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid mellom alle parter rundt barnet. Perioden etter at et barn er flyttet ut av hjemmet er ofte preget av mange følelser. Fokus på hvordan man kan skape gode samarbeidsrelasjoner kan påvirke hvordan hverdagen blir for barnet. Et godt samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barnevernet kan bidra til at barnet kan fortelle gode historier om seg selv, og knytte historier fra fortid og nåtid sammen og på den måten bidra positivt til barnets identitetsutvikling.

Formålet med samvær er å opprettholde og styrke relasjonen mellom barn og foreldre. Barnevernet har en plikt til å aktivt arbeide og tilrettelegge for at samvær skal være av best mulig kvalitet og at relasjonen mellom barn og foreldre opprettholdes og utvikles slik at gjenforening kan være mulig, dersom dette er til barnets beste. Samvær og kontakt med familie og nettverk er viktig for barna, men kan også fremkalle vanskelige følelser hos både barn og voksne. Derfor er det viktig at det utformes en samværsordning som oppleves trygg for både barn og voksne og slik kan være utviklingsfremmende for barnet. Dersom barnet har søsken har barnevernstjenesten et ansvar for å sikre at relasjonen mellom dem opprettholdes og utvikles.

Kjernen i dette temaet er å snakke om hvordan samarbeidet og samværene skal være til det beste for barnet og bidra til å opprettholde og styrke relasjonen mellom barnet og foreldrene

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Barnets nettverk

Tegn barnets nettverkskart og bruk det som utgangspunkt for å snakke om samvær og samarbeid

- Se på nettverkskartene barnet og foreldrene har laget og sammenlign disse

Samarbeid

Snakk om hva et godt samarbeid vil bety for barnet

- Hvordan oppleves samarbeidet nå?
- Påvirkes samarbeidet av hva som er bestemt/vedtatt om gjenforening?

Se filmen: [Samarbeid er best for barn - foreldreforalltid.no](http://samarbeid.er.best.for.barn-foreldreforalltid.no) (se frem til 7.20 min)

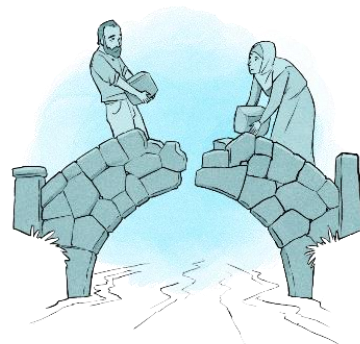
- Presenter at dette er et innblikk i foreldrenes perspektiv
- Hvilke tanker og refleksjoner får fosterforeldre når de ser filmen?
- Hvilke tanker hadde fosterforeldrene om foreldrene før plassering, og hva tenker har de nå?
- Hvordan påvirker omsorgssvikten barnet er utsatt for samarbeidet med barnets foreldre?

Snakk om forventninger til samarbeidet med:

- Foreldre
- Barnevernet
- Søsken og deres omsorgspersoner
- Andre i familien (besteforeldre, tanter og onkler)

Hvordan kan vi få til et godt samarbeid med barnets familie?

- Er det behov for felles møte?
- Familieråd?
- Dersom det er samarbeidsmøter/ansvarsgruppe; informer om foreldrenes rolle

Samvær

Se filmen [Samvær - Norsk Fosterhjemsforening](#) (Link på s.4 i brosjyren)

- Hvilke tanker får fosterforeldrene når de ser filmen?

Har det vært samvær etter at barnet flyttet inn i fosterhjemmet?

- Hvordan opplevde fosterforeldrene dette?
- Hvordan opplever fosterforeldrene at samværet er for barnet?
- Hvordan tror dere foreldrene opplevde dette?

Plan for samvær

Gå gjennom planen for samvær

- Hvis plan for samvær ikke er ferdig; hva er viktig for fosterforeldre og barnet?

Hva stå om samvær i vedtak om plassering?

- Hva er begrunnelsen for omfanget av samvær?
- Hva betyr minimumssamvær?
- Dersom det skal være tilsyn; snakk om begrunnelsen for tilsyn og tilsynets rolle

Samvær med foreldrene

Før samvær:

- Hvordan opplever fosterforeldrene at barnet har det før samvær?
- Hvordan samarbeide med foreldre, barnevernet og barnet i forberedelsen til samværet
- Hvordan kan fosterforeldrene forberede barnet på samvær?

Under samvær:

- Hvordan opplever fosterforeldrene at barnet har det under samvær?
- Hvilken rolle har fosterforeldrene under samværet?
- Hva kan voksne gjøre for å hjelpe barnet under samvær?

Etter samvær:

- Hvordan opplever fosterforeldrene at barnet har det etter samvær?
- Snakk om hvordan fosterforeldrene kan hjelpe barnet etter samvær

Dersom samvær må avlyses eller flyttes:

- Hva tenker fosterforeldrene er viktig for barnet?
- Hva er viktig for fosterforeldrene?
- Hvordan kan dette gjøres på en trygg og god måte?

Dersom samvær må avsluttes før avtalt tid:

- Hva kan være mulige årsaker til at samvær må avbrytes?
- Hva tenker fosterforeldrene er viktig for barnet?
- Hva er viktig for fosterforeldrene?
- Hvordan kan dette gjøres på en trygg og god måte?

Kontakt mellom samvær

- Hva tenker fosterforeldrene om kontakt mellom samvær? (Telefon, sosiale media, mail etc.)
 - Hvor ofte? Eventuelle begrensninger

Reaksjoner

Snakk om hvordan vi forstår reaksjoner barnet har før, under og etter samvær?

- Hvilke reaksjoner/uttrykk har fosterforeldrene sett hos barnet?
 - Hvordan kan dette forstås?
 - Hva kan være naturlige reaksjoner på situasjonen barnet er i?

Hvordan påvirkes fosterfamilien av barnets reaksjoner knyttet til samvær?

Samvær med søsken og andre i barnets familie og nettverk

Snakk om hvordan barnet kan opprettholde relasjonen til søsken/halvsøsken/stesøsken og hvordan samvær kan gjennomføres.

Se på barnets nettverkskart. Er det andre i familien/nettverket som er viktig for barnet og som barnet ønsker jevnlig kontakt med.

Når barnet bor hos familie eller nettverk

- Hvordan har samarbeidet vært før barnet flyttet inn? Påvirker dette samarbeidet nå?
- Hvordan påvirkes kontakt og samvær når rollene er endret?
- Hvordan er samarbeidet med den delen av barnets familie fosterfamilien ikke er i slekt med?

Når det bor andre barn i fosterhjemmet

- Hvordan påvirkes de andre barna av fosterbarnets samvær og kontakt med sin familie?
 - Er det ulikhet i gaver, oppmerksomhet og aktiviteter?
- Hvordan opplever egne barn kontakten med barnevernet?
 - Er det noe som skulle vært annerledes?
 - Er det behov for å opprette kontakt med andre, f.eks. helsesykepleier?
 - Minn på «Kurs for oss som har fostersøsken» fra Bufetat

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Gi fosterforeldrene økt forståelse for hvordan barnets tidligere erfaringer påvirker det i møte med nye omsorgspersoner
- Bidra til at barnet opplever at både foreldre og fosterfamilien forstår barnets behov og følelser knyttet til å være en del av flere familier

Forslag til verktøy

- Hjelpesark om tilknytning (Lene Nordmo)
- [Trygg base hefte](#) (Schofield & Beek, 2014)
- Arbeidsark: Trygg Base - Omsorgssirkelen

Introduksjon

Alle barn har et grunnleggende behov for å oppleve trygghet og en opplevelse av å høre til. Dette er sentralt for utvikling, læring og vekst. Når barn flytter i fosterhjem vil de ha med seg erfaringer som påvirker hvordan de møter og forholder seg til voksne. Fosterforeldrene har en viktig rolle i prosessen med å få barnet til å føle seg som en del av, og inkludert i, den nye familien.

Barn som har flere familier, vil ha en tilknytning og kjenne tilhørighet til alle sine familier. De vil kjenne på lojalitet og ønske om å tilpasse seg de voksne rundt seg, bevisst eller ubevisst. Dersom det er stor avstand mellom forklaringene og historien de får presentert om seg og sitt eget liv, vil dette kunne føre til en lojalitetskonflikt som kan være krevende for barnet å stå i. Det er da av betydning for barnet at voksne hjelper dem å håndtere dette og bidrar til at barnet får en positiv opplevelse av seg selv og sammenheng i historien om sitt liv.

Kjernen i dette temaet er økt forståelse for barnets behov knyttet til det å være en del av flere familier, og hvordan barnets tidligere erfaringer påvirker barnet i møte med nye omsorgspersoner.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Tilknytning

Snakk med fosterforeldrene om hva tilknytning er

- Hvordan påvirker barnets tidligere erfaringer tilknytningsmønstrene til barnet?
 - Hvordan påvirkes fosterforeldrene av hvordan barnet møter dem?

Snakk om hva som fremmer tilknytning og hva barnet trenger for å oppleve trygghet i relasjonen med fosterfamilien?

- Snakk om fosterforeldrenes tilknytning til barnet
 - Hvordan påvirkes dette av usikkerhet rundt lengde på plassering?

Inkludering og tilhørighet

Snakk om hva det betyr å oppleve seg inkludert og føle tilhørighet

- Se filmen: [Å skape tilhørighet - Norsk Fosterhjemsforening](#)
 - Hva tenker fosterforeldrene etter å ha sett filmen?
- Hvilke tegn viser barnet på tilhørighet til fosterfamilien?
- Hvordan opplever fosterfamilien at barnet er blitt en del av familien?

- Hva fremmer opplevelsen av tilhørighet?
 - Hva gjør fosterforeldrene for å bidra til at barnet opplever seg inkludert i fosterhjemmet?

Tilknytning og tilhørighet til flere familier

Snakk om barnets opplevelse av å være del av flere familier

- Se filmen: [Når barnevernet har fratatt foreldre omsorgen: La barnet slå seg til ro? \(foreldreforalltid.no\)](https://www.foreldreforalltid.no) frem til 2:25
 - Hvilke tanker får fosterforeldrene etter filmen?
- Hvordan fremme barnets tilknytning og tilhørighet til fosterhjemmet når man jobber for gjenforening?

Lojalitetskonflikt

Se filmen: [Lojalitetskonflikter](#) (Fosterhjemsforeningen)

- Hvilke tanker får fosterforeldrene når de ser filmen?

Hvilke lojalitetskonflikter tenker fosterforeldrene at barnet kan oppleve å stå i?

- Hvordan kan dette påvirke barnet?
- Hvordan kan dette påvirke fosterforeldrene?
- Hvordan kan dette påvirke foreldrene?

Hvordan kan fosterforeldrene hjelpe barnet?

- Hvordan kan fosterforeldrene legge rette for at barnet kan snakke om lojalitetskonflikter det kan oppleve?
- Hvordan er det best for barnet at fosterforeldrene omtaler foreldrene?
- Hva trenger fosterforeldrene for å kunne hjelpe barnet?

Å være tilgjengelig

Snakk om barnets behov for tilgjengelige voksne, både emosjonelt og fysisk.

- Hva gjør fosterforeldrene for å være tilgjengelige for barnet?
- Hvordan opplever fosterforeldrene at barnet tar imot omsorg?
 - Hva slags omsorg profiterer barnet på? (f.eks. praktisk hjelp, fysisk nærhet, gaver)
 - Hvordan påvirkes dette av barnets erfaringer?
 - Hva gjør dette med fosterforeldrene?

Når barnet bor hos familie eller nettverk

- Hvordan påvirkes barnet av relasjonene mellom fosterforeldrene og resten av barnets familie?
- Hvordan er tilhørigheten til de i barnets familie som fosterfamilien ikke er i slekt med?

Når det bor andre barn i fosterhjemmet

- Hvordan er relasjonen mellom fostersøsken og barnet?
- Hvordan påvirkes deres hverdag av at fosterbarnet har flyttet inn? Er det tegn til at fostersøsken sin trivsel hjemme er endret?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Bidra til å forstå hvordan barnets erfaringer påvirker dem
- Bli mer bevisst hvordan egne reaksjoner og følelser påvirker barnet i samregulering

Forslag til verktøy

- Artikkel: [Traumebevisst omsorg, teori og praksis](#) (Jørgensen & Steinkopf, 2013)
- Hjelpearb: Traumebevisst ordliste, TBO-F (RVTS)
- [Toleransevinduet](#) (RVTS Sør)
- Arbeidsark: Toleransevinduet
- Hjelpearb: De fem trinnene i Gottmanns emosjonstrening

Introduksjon

Barn som flytter i fosterhjem har ofte med seg traumatiske opplevelser knyttet til opplevelser med omsorgssvikt. Dette påvirker barnets måte å møte nye situasjoner og de kan være preget av indre uro, kaos og sterke følelser. Flytting fra foreldrene kan for noen barn være forbundet med et høyt nivå av stress og oppleves som en krise for barnet. Dette gir seg til uttrykk på ulike måter og kan være vanskelig å forstå for de rundt dem.

Barnets tidligere erfaringer påvirker hvordan de søker og tar imot omsorg, samt hvordan de håndterer stress og nye situasjoner. Kunnskap om dette hjelper de voksne rundt barnet å møte det på en måte som bidrar til utvikling og følelse av trygghet.

Kjernen i dette temaet er å få en forståelse av hvordan stress og traumer påvirker barnet og hvordan fosterfamilien kan hjelpe barnet.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Stress og traumer

Snakk om hvordan omsorgssvikten, stress og traumer påvirker barns utvikling.

- Hvordan opplever fosterforeldrene at barnets erfaring påvirker barnet?
 - Hva uttrykker barnet? (verbal og nonverbal)
- Hvordan har selve flyttingen påvirket barnet?
- Se filmen: [David Lynch Foundation - Sounds of Trauma - YouTube](#)
 - Hva tenker fosterforeldrene etter å ha sett filmen?
 - Snakk om hvilke triggere barnet kan ha.

Snakk om hvordan har fosterforeldrenes erfaringer med stress og traumer påvirket dem?

- Hvordan påvirker fosterforeldrenes egne erfaringer måten de kan hjelpe barnet på?

Reguleringsstøtte

Se filmen om reguleringsstøtte - <https://www.youtube.com/watch?v=hiOgpLjNcTA>

- Hvilke tanker får fosterforeldrene når de ser filmen?
 - Hvilke følelser oppleves truende på deg?
 - Hvilke situasjoner gjør at dere opplever at det er vanskelig å ha kontroll over egne følelser?

- Snakk om hvilke følelser hos barnet som påvirker fosterforeldrene positivt og negativt.
 - Hva vet dere om barnet som hjelper dere til å tåle og forstå følelsene?
- Finn gode eksempler på samregulering mellom fosterforeldrene og barnet.

Toleransevinduet

Se filmen: [Toleransevinduet - YouTube](#) eller [Toleransevinduet – Livet & Sånn](#)

- Snakk sammen om hvordan barnets atferd kan forstås i lys av toleransevinduet.
- Hvordan er fosterforeldrenes forståelse av dette knyttet til deres fosterbarn?
- Hvordan kan fosterforeldrene forstå seg selv i lys av toleransevinduet?

Hvordan kan fosterforeldrene hjelpe barnet?

Snakk om hva barnet trenger fra de voksne rundt seg

- Er det noe ved barnets reaksjoner som er vanskelig å forstå?
- Er det noe i barnets historie som kan forklare barnets reaksjoner?

Snakk om hva fosterfamilien kan gjøre for å hjelpe barnet

- Hvordan kan fosterforeldrene møte barnet i situasjoner som oppstår i hverdagen?
- Hvordan kan fosterforeldrene ivareta hverandre og seg selv?

Når barnet bor hos familie eller nettverk

- Det kan være vanskelig og skambelagt for familie å ta inn over seg at barnet er utsatt for omsorgssvikt, og at dette har fått konsekvenser for barnet
- Vær oppmerksom på at fosterforeldrene kan sitte med dårlig samvittighet og skyldfølelse

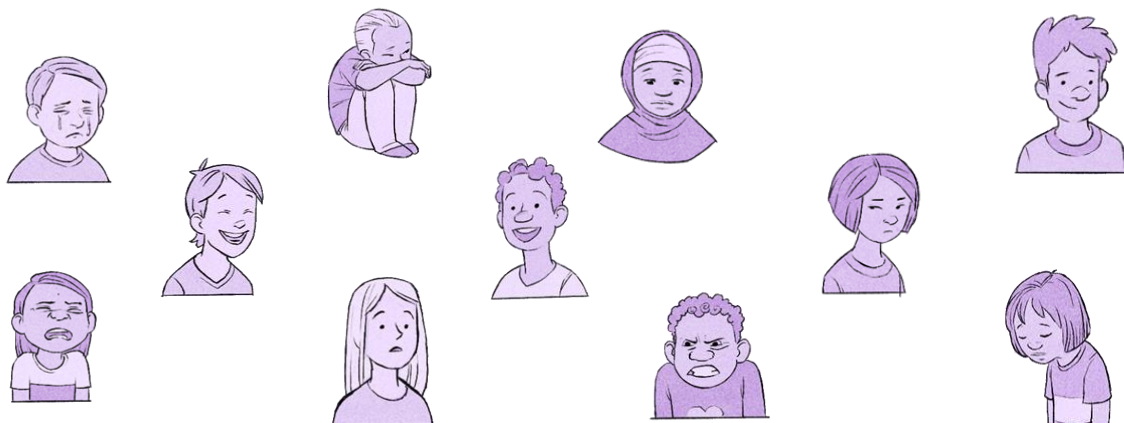
Når det er andre barn i fosterhjemmet

- Hvordan påvirker barnets følelsesuttrykk fostersøsken?
- Trenger fostersøsken mer informasjon om barnet og dets reaksjoner?
 - Tips: film om [Toleransevinduet - YouTube](#)
- Har fostersøsken behov for egne samtaler med barnevernstjenesten eller andre (f.eks. helsesykepleier)?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Få en forståelse av hva avvisning kan være uttrykk for
- Hjelp fosterforeldrene å bli bevisst egne reaksjoner og hvordan de tåler å bli avvist
- Bidra til at fosterfamilien finner rom for egenomsorg

Forslag til verktøy

- [Traumeguiden](#) (RVTS Sør)
- [Avvisning](#) (av Mari K. Bræin)

Introduksjon

Avvisning er en naturlig respons. Barn som har opplevd gjentatte krenkelser og mangel på trygge voksenpersoner har lettere for å aktivere denne responsen som en forsvarsmekanisme. Det kan være vanskelig for fosterforeldre å håndtere barnets avvisning og dette kan skape følelser i de voksne som påvirker hvordan de møter barnet. Egne erfaringer med avvisning har betydning for hvilke følelser det skaper hos både barn og voksne, og man kan risikere å motavvise. Dette innebærer at man, bevisst eller ubevisst, avviser tilbake. For å håndtere disse situasjonen er det av betydning at den voksne forstår hva som skjer, hva som ligger bak barnets atferd og hva som skjer i en selv.

Fosterforeldre må, i større grad enn andre foreldre, ha en reflektert omsorg hvor de er bevisst mange av de prosessene som skjer mellom dem og barnet. Dette krever en del av den voksne og det er viktig å sikre at fosterforeldrene også ivaretar seg selv og resten av familien. Barnevernet kan hjelpe fosterforeldrene med å finne gode strategier og legge til rette for egenomsorg i hverdagen.

Kjernen i dette temaet er å bli bevisst hva som skjer i relasjonen mellom barnet og fosterforeldrene i situasjoner med avvisning. Videre at fosterfamilien skal få hjelp til å ivareta seg selv på en måte sikrer at de kan stå i omsorgsoppgaven over tid.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Hvilke briller ser vi med når vi tolker barnets atferd?

Reflekter rundt hva som er normalatferd og hva som kan være reaksjoner på tidligere erfaringer

- Hvordan forstår fosterforeldrene barnets atferd
 - Kan denne forstås på ulike måter?
 - Hvordan påvirker fosterforeldrenes forståelse deres måte å møte barnet på?

Avvisning

Snakk om fosterforeldrenes opplevelser med avvisning

Se filmen; [Avvisning del 1/6](#), intro

- Hva er fosterforeldrenes umiddelbare tanker?

Se filmen: [Avvisning del 2/6](#), avvisning som mestringsstrategi

- Hvilke strategier har barnet? Kan dette forstås i lys av tidligere erfaringer?
- Hvordan oppleves dette for fosterforeldrene og andre i familien?

Se filmen; [Avvisning del 3/6](#), hvorfor spolerer barnet hyggelig situasjoner?

- Snakk om det dere så i filmen
- Hvordan er dette i fosterhjemmet?

Motavvisning

Snakk om fosterforeldrenes forståelse av begrepet motavvisning.

Se filmen; [Avvisning del 4/6](#), trangen til å avvise tilbake

- Hva ble fosterforeldrene opptatt av?
- Hva er fosterforeldrenes triggere? Når blir de dratt ut av eget toleransevindu?
- Har fosterforeldrene eksempler på avvisning fra barnet som førte til at fosterforeldrene avviste tilbake?

Hva forebygger avvisning?

Se filmen; [Avvisning del 5/6](#), hvordan regulere nærhet og avstand

- Hva ble fosterforeldrene opptatt av?
- Hvordan signaliserer barnet behov for nærhet og avstand?
- Hvordan møter fosterforeldrene barnets behov for nærhet og avstand?

Se filmen; [Avvisning del 6/6](#), samspill for fremtiden

- Har fosterforeldrene sett tegn på at det er skapt bånd mellom barnet og dem?
- Har fosterforeldrene sett utvikling i måten barnet møter dem på?

Egenomsorg

Snakk om egenomsorg og viktigheten av å ta vare på seg selv

- Hva gir fosterforeldrene energi og påfyll i hverdagen? (store og små ting)
- Hvordan tar fosterforeldrene vare på seg selv?

Snakk om hvordan fosterhjemsoppdraget påvirker parforholdet

- Hva gjør fosterforeldrene for å ta vare på parforholdet?

Er det noe barnevernstjenesten eller andre kan hjelpe fosterforeldrene med?

Når barnet bor hos familie eller nettverk

- Dersom barnet ikke vil møte foreldrene. Hvordan påvirker dette samarbeidet?
- Endring i rolle overfor barnet kan påvirke hvordan avvisning oppleves
- Vær oppmerksom på at forholdet mellom fosterforeldrene og resten av familien kan påvirke hvordan de møter barnet

Når det er andre barn i fosterhjemmet

- Opplever fostersøsken avvisning fra barnet? Hvordan påvirker det fostersøskenet?
- Hvordan er det fostersøsken å se at barnet avviser foreldrene?

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

Formål med samtalen

- Oppsummere temaene som har vært gjennomgått
- Få frem fosterfamiliens behov og ønsker i videre oppfølging
- Bidra til at fosterforeldrene får en aktiv rolle i utarbeidelse og evaluering av planer

Forslag til verktøy

- Hjelpesark: «Barnets behov i sentrum» (Bufdir)

Introduksjon

Barnevernstjenesten har ansvar for å følge opp fosterfamilien så lenge barnet er i fosterhjemmet og skal gi nødvendig råd, veiledning og støtte til fosterforeldrene og fosterforeldrenes egne barn (jf. Forskrift om fosterhjem §9). Vi har gjennom Omsorgspakken tatt opp tema som har betydning for den nye hverdagen til barnet, foreldrene og fosterfamilien. I denne samtalen skal vi oppsummere det vi har vært gjennom, og snakke sammen om hvordan oppfølgingen skal være i fortsettelsen.

Omsorgspakken kan gi et godt utgangspunkt for samarbeidet mellom alle parter og bidra til bedre vurderinger av fosterfamiliens behov for oppfølging og veiledning i fortsettelsen. Temaene i Omsorgspakken er ikke noe vi blir ferdige med, og vil være aktuelle så lenge barnet bor i fosterhjemmet.

Kjernen i denne samtalen er å oppsummere prosessen som en har vært igjennom og sammen med fosterfamilien legge en plan for oppfølgingen videre, med utgangspunkt i barnet og fosterfamiliens ønsker og behov, samt barnevernstjenestens vurderinger.

Plan for samtalen

- Hva skal vi snakke om i dag?
- Er det noe annet det er viktig for fosterfamilien at vi snakker om i dag?
- Oppdatering dersom det er noe fosterforeldrene skulle hatt informasjon om
- Hvordan har fosterfamilien det i dag?

Oppsummering og evaluering

Ta utgangspunkt den skriftlige dokumentasjonen fra oppfølgingen og oppsummerer kort hva dere har vært gjennom i Omsorgspakken.

- Den nye familien
- Samvær og samarbeid
- Å ivareta barnet
- Følelsesregulering
- Avvisning
- Den nye familien og veien videre

Har temaene i Omsorgspakken vært relevant for fosterfamilien?

- Har fosterforeldrene gjort seg nye refleksjoner om temaene underveis?

Opplever fosterfamilien at Omsorgspakken har dekket deres behov for oppfølging, og hjulpet dem i utfordringene de står i?

- Hvis ikke, har fosterforeldrene noen tanker om hva som burde vært gjort annerledes?

Opplever fosterforeldrene at Omsorgspakken har bidratt til et godt samarbeid rundt barnet?

- Foreldrene
- Barnevernet
- Andre samarbeidsinstanser (skole, barnehage, ppt, bup etc.)

Hvordan opplever barnevernet samarbeidet?

- Gi en kort tilbakemelding til foreldrene fra gjennomføringen av Omsorgspakken til barnet, foreldrene og fosterfamilien, som er viktig for den videre oppfølgingen og samarbeidet.

Hvordan er det nå?

Hvordan går det med den enkelte?

- Barnet
- Fostermor
- Fosterfar
- Andre barn i familien (fostersøsken, barn som har flyttet ut)
- Eventuelt andre som bor i huset (andre familiemedlemmer, husdyr etc.)
- Hvordan er samarbeidet med barnets foreldre?
- Hvordan er samarbeidet med barnevernet?

Oppfølging av barnet

Evaluer plan for oppfølging av barnet

- Knytt dette til kunnskapsmodellen «Barnets beste i sentrum»

Snakk om barnevernets videre oppfølging av barnet

- Oppfølgingsbesøk
 - Samtaler med barnet videre
- Tilsynsperson
- Ansvarsgruppe (skole/barnehage)
- Er det behov for kontakt med andre instanser (fastlege, bup, HAB, ppt)?
 - Er det behov for utredning/kartlegging
 - Vurder behov for oppstart av [nasjonalt forløp for barnevern](#)

Snakk om samvær og kontakt med barnets foreldre og øvrige familie

- Fungerer samværsplanen?
 - Er det behov for evaluering/endring?
- Er det behov for felles møte?
- Hvordan er kontakt med søsken og øvrig familie?
 - Kan det være nyttig med familieråd?

Veien videre

Evaluer plan for oppfølging av fosterfamilien

- Knytt dette til kunnskapsmodellen «Barnets beste i sentrum»

Snakk om barnevernets oppfølging av fosterforeldrene

- Hva ønsker fosterforeldrene det skal være særlig fokus på videre?
- Hva vurderer barnevernet det bør være fokus på?
- Hvordan vil oppfølgingen fra barnevernet være fremover?
 - Ordinær oppfølging
 - Avklar om det er behov for veiledning og eventuelt innhold i denne
 - Hvem veileder og når?

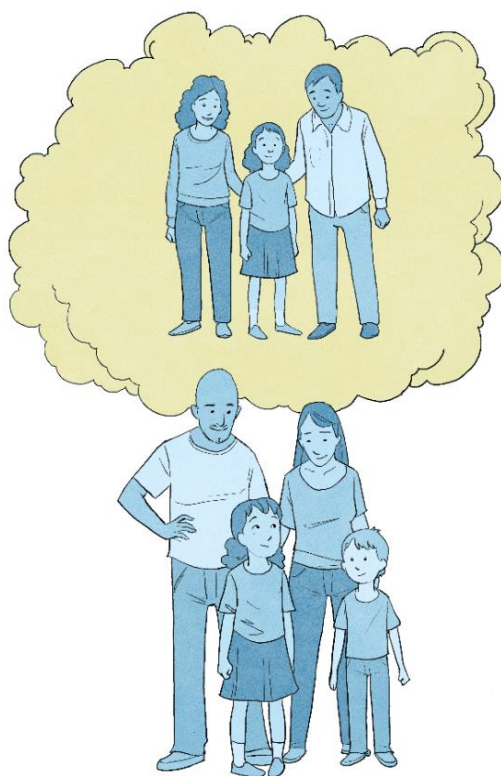
Informert om tilbud til fosterfamilien ut over ordinær oppfølging

- Kommunale tilbud; individuelt og gruppeveiledning
- Bufetats videreopplæringsmoduler
- Fosterhjemsforeningen

Oppsummering

Oppsummer samtalen sammen med foreldrene

- Sjekk at det er en felles forståelse av det som sagt og gjengi kort hva som vil dokumenteres
- Hvordan var det for fosterforeldrene å snakke om dagens tema?
- Gi en tilbakemelding til fosterforeldrene med styrkefokus
- Plan for neste samtale

AVSLUTNING

Omsorgspakken er et resultat av godt nettverksarbeid på tvers av kommuner og regioner. Vi har tro på at den kan bidra til bedre oppfølging av barn, foreldre og fosterfamilier når et barn må flytte ut av hjemmet.

Omsorgspakken er prøvd ut i flere barnevernstjenester og med utgangspunkt i dette er den revidert og endret noe. Fagfeltet er i stadig utvikling og dette må gjenspeiles i oppfølgingen som gis. I fortsettelsen vil det derfor være aktuelt med videre revideringer og justeringer for å sikre at oppfølgingen av barn, foreldre og fosterforeldre følger gjeldende lover og anbefalinger.

Vi håper derfor dere kan fortsette å gi oss tilbakemeldinger på deres erfaringer ved bruk av Omsorgspakken og at Omsorgspakken er et positivt bidrag i deres arbeid med oppfølging i denne fasen av arbeidet.

REFERANSER

Barne og familiedepartementet. (2021). *Et trygt hjem for alle - Regjeringens fosterhjemsstrategi 2021-2025*. Barne og familiedepartementet.

Barnekonvensjonen. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Barne og familiedepartementet.

Barnevernsloven. (2023). *Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97)*. Barne og familiedepartementet.

Bufdir. (2023). *Saksbehandlingsrundskrivet - Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling*. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet.

Bufdir. (2024). *Rammer og føringer for kommunale læringsnettverk, barnevernsledernetverk og for stimuleringsmidlene i tiltakene*. Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet.

Eide, K. (2024). *Flyttinger i barnevernet*. Universitet i Sørøst-Norge.

Fosterhjemsforskriften. (2024). *Forskrift om fosterhjem (FOR-2023-10-13-1632)*. Barne og familiedepartementet.

Helsetilsynet. (2024). *Får barn som bur i fosterheim oppfølging i samsvar med dei faktiske behova sine? Rapport*. Helsetilsynet.

Medvirkningsforskriften. (2024). *Forskrift om barns medvirkning i barnevernet (FOR-2023-10-12-1631)*. Barne og familiedepartementet.

Meld.St., 17. (2015-2016). *Trygghet og omsorg - Fosterhjem til barnets beste*. Barne og familiedepartementet.

Meld.St., 29. (2023-2024). *Fosterheim - ein trygg heim å bu i*. Barne og familiedepartementet.

NOU 2018:18. (2018). *Trygge rammer for fosterhjem*. Barne og familiedepartementet.

NOU 2023:7. (2023). *Trygg barndom, sikker fremtid — Gjennomgang av rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernet*. Barne og familiedepartementet.

Pedersen. (2023). *Samfunnsøkonomisk gevinst av fosterhjem*. Menon Economics.

VERKTØYKASSE

I veilederen og bordkalenderen er det lagt inn forslag til verktøy som kan benyttes i hvert enkelt tema. Disse er oppsummert nedenfor. Hjelpemark og arbeidsark ligger ikke ved her i veilederen, men vil være tilgjengelige som pdf filer.

HJELPEARK

Arbeidsark: Livslinje (Fra arbeidshefte til barnet)
Arbeidsark: Nettverkskart (Fra arbeidshefte til barnet)
Barn med samisk tilhørighet (NASAK, 2024)
De frem trinnene i Gottmans emosjonstrening
Hjelpemark: Kunnskapsmodellen Barnets behov i sentrum
Hjemmeoppgaver
Landsbymodellen "Fra barnets vindu" Øygarden
Rettighetsslottet (Redd barna)
Tilknytning
Toleranseviduet for barn (RVTS Sør)
Traumebevisst ordliste- TBO-F
Traumeguiden (RVTS Sør)
Trygg base, omsorgssirkelen
Ønske fra foreldre

NETTRESSURSER

[Avvisning](#) (av Mari K. Bræin)
https://rvtsost.no/app/uploads/sites/5/kom-ikke-for-naert-5_18_web-1-2.cleaned.pdf
[Barnevernsfaglig kvalitetssystem BFK](#)
<https://bfk.bufdir.no/>
[Brobyggerprogrammet](#) (Fosterhjemsforeningen)
<https://www.fosterhjemsforening.no/organisasjon/vart-arbeid/brobyggerprogrammet/>
[Familieråd \(Bufdir\)](#)
<https://www.bufdir.no/familierad/>
[Foreldre for alltid](#)
<https://foreldreforalltid.no/>
[Fosterforeldrenes egne barn](#) (Artikkel fra Fosterhjemskontakt)
<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2015/06/Fosterforeldres-egne-barn.pdf>
[Fosterhjem - Faglige anbefalinger om økonomiske rammer for fosterhjem](#)
https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/fosterhjemsstrategi__bufdirs_arbeid_med_tiltakene_i_regjeringens_fosterhjemsstrategi_2021_2025__et_trygt_hjem_for_alle
[Fosterhjemsavtalen](#) (Bufdir)
<https://www.bufdir.no/fosterhjemsavtalen>
[Fosterhjemsforeningen](#)
<https://www.fosterhjemsforening.no/>
[Hvilke rettigheter har du som bor i fosterhjem](#)
https://www.ung.no/barnevern/4090_Rettigheter_for_deg_som_bor_i_fosterhjem.html

Håndbok for barnevernsforeldre

<https://barnevernsforeldrene.no/wp-content/uploads/2017/08/handbok2016.pdf>

Klage til Statsforvalteren

<https://www.statsforvalteren.no/portal/skjult-side-klageknapp/klage-til-statsforvalteren/>

Kulturell støtteplan

<https://static1.squarespace.com/static/5f3a6224e8f50270c65c63f4/t/5f5cf35388ce6e3f575b6280/1599927123971/Kulturell+st%C3%B8tteplan.pdf>

Landsforeningen for barnevernsbarn

<https://barnevernsbarna.no/>

Nasjonalt forløp for barnevern

<https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/forlop-barnevern>

«Og husk at vi ikke har mistet omsorgen for våre barn. Den er blitt tatt fra oss» (Aamodt og Olkowska, 2023)

https://www.researchgate.net/publication/375279459_Og_husk_at_vi_ikke_har_mistet_om_sorgen_for_vare_barn_Den_er_bliitt_tatt_fra_oss

Oppfølging av skole og oppfølging for barn og unge som bor i fosterhjem, institusjon og omsorgssenter – en veileder (Bufdir)

https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/oppfolging-av-skole-og-opplaring-for-barn-og-unge-som-bor-i-fosterhjem-institusjon-og-omsorgssenter_2013.pdf

Organisasjonen for barnevernsforeldre

<http://barnevernsforeldrene.no/wp-content/uploads/2017/08/handbok2016.pdf>

Regler om lån og stipend fra Statens lånekasse

<https://lanekassen.no/nb-NO/regelverk/tildeling/del1-kapittel3/barnevern-og-fosterhjem/>

Rettighetsslottet - undervisning om barns rettigheter - Redd Barna

<https://www.reddbarna.no/skole/rettighetsslottet/>

Saksbehandlingsrundskrivet (Bufdir)

https://min.reettsdata.no/webfiler/rundskriv/Saksbehandlingsrundskrivet_15.%20juni%202023.pdf

Samarbeidsguide fra Fosterhjemsforeningen

https://www.visbrosjyre.no/Norsk_Fosterhjemsforening/WebView/

Samtaler med barn - veileder (Bufdir)

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/veileder-for-samtaler-med-barn/#heading-contentlink-18092>

Samværsguide fra Fosterhjemsforeningen

<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2020/08/Samv%C3%A6rsguiden.pdf>

Sjekkliste "Hvilken informasjon bør fosterhjemmet få når et barn skal flytte i fosterhjem?" (Bufdir)

https://www.bufdir.no/barnevern/Fagstotte/Fosterhjem/Sjekkliste_informasjon/

Snakke med barn (RVTS)

<https://www.snakkemedbarn.no/>

Sorg ved omsorgsovertakelser (Olkowska og Aamodt, 2022)

https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3054953/Olkowska_Sorg_ved_omsorgsovertakelser_Norges_Barnevern20.09.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Toleransevinduet (RVTS Sør)

<https://rvtssor.no/aktuelt/402/toleransevinduet-for-barn/>

Traumebevisst omsorg, teori og praksis (Jørgensen & Steinkopf, 2013)

<https://rvtssor.no/filer/backup/Artikkel3-Traumebevisstomsorg.pdf>

Traumeguiden (RVTS Sør)

<https://rvtssor.no/filer/backup/Traumeguiden2.pdf>

Trygg base hefte – for fosterforeldre (Schofield/Beek, 2014, UniResearch)

<https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/bitstream/handle/1956/9101/Trygg%20Base%20-%20hefte%20for%20fosterforeldre.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Trygg base hefte – for veileder (Schofield/Beek, 2024, UniResearch)

<https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/bitstream/handle/1956/9102/Trygg%20Base%20-%20hefte%20for%20veiledere.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

OVERSIKT OVER FILMER

Avvisning - Norsk Fosterhjemsforening

<https://www.fosterhjemsforening.no/temaer/hverdagsutfordringer/>

Barnevernforeldres kontakt med barnet på telefon, sms, videochat (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/tips-om-kontakt/>

David Lynch Foundation - Sounds of Trauma - YouTube

<https://www.youtube.com/watch?v=bgpRw92d1MA>

Har barnet både gode og dårlige følelser for foreldrene sine? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/blandede-følelser/>

Hvordan be barnet om unnskyldning når jeg har gjort noe dumt? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/hvordan-gjore-det-godt-igjen-nar-jeg-har-gjort-noe-dumt/>

Hvordan kan jeg være en god forelder når jeg ikke kan være der? - Foreldre for alltid

<https://foreldreforalltid.no/hvordan-kan-jeg-vaere-en-god-forelder-nar-jeg-ikke-kan-vaere-der/>

Hvordan skape godt samvær når barnevernet har tatt omsorgen? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/hvordan-skape-godt-samvaer/>

Konflikt med barnevern, fosterhjem, fosterforeldre - hvordan løse? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/samarbeid-er-best-for-barnet/>

Lojalitetskonflikter – Norsk Fosterhjemsforening

<https://www.youtube.com/watch?v=Myj761PdV2M>

Meg og familiene mine - Voksne for Barn (vfb.no)

<https://vfb.no/artikler/meg-og-familiene-mine/>

Når barnevernet fratatt foreldre omsorgen: La barnet slå seg til ro? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/sla-seg-til-ro/>

Omsorgsovertagelse: Kan foreldre la barnet like fosterhjemmet? (foreldreforalltid.no)

<https://foreldreforalltid.no/lojalitetskonflikter>

Reguleringsstøtte - Traumefeltets viktigste verktøy?

<https://www.youtube.com/watch?v=hiOgpLjNcTA>

Samvær - Norsk Fosterhjemsforening (link på s. 4)

https://www.visbrosjyre.no/Samvaersguide_NFF/WebView/

Tankar og følelsar

<https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E>

[Toleransevinduet - YouTube](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=XNUtYaS6WfQ>

[Toleransevinduet - YouTube](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=ugC4EdmsKWc>

[Å skape tilhørighet - Norsk Fosterhjemsforening](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=k-iG22b5CtA>

Denne veilederen er utviklet av
Fosterhjemsnettverket Trøndelag

Revidering i 2024 er gjort av
Prosjekt Omsorgspakken i Trøndelag

i samarbeid med
Prosjekt Fosterhjem – sammen

Tegningene er laget av Stig Saxegaard